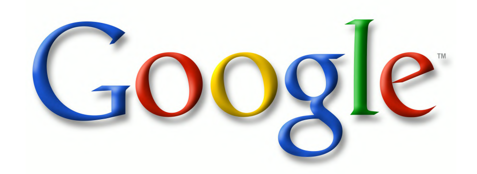
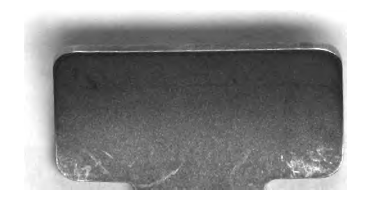

KAVAİDİ FARİSİYE

صاحب و مالك
كاشف به سليم
١٢٩٥
محرم

(بسم الله الرحمن الرحيم)

الحمد لله الذى علمنا قواعد للغات الفارسية * والصلاة والسلام على سيدنا
محمد خير البرية * وعلى آله واصحابه ذوى النفوس الزكية * بعد از حمد
خدا ودرود رسول كبريا و عبد فقير وحقير معترف عجز وتقصير
محب عالمان وعاملان خاكپاى زمرهٔ نقشبنديان السيد حافظ محمد
مراد ابن الشيخ الحاج عبد الحليم عفى عنهما العفو الكريم ديركه آستانهٔ
عليه ده چهارشنبه بازارنده كائن مرحوم ومغفور له دامادزاده محمد
مراد افندينك بنا واحياسنه موفق اولدقلرى خانقاه نقشبنديه ده شيخ
اولوب حسب المقدور دواوين فارسيه وباخصوص حضرت مولانانك
قدس سره مغز قرآن اولان مثنوى شريفى مذاكره سيله اوقات
گذار اولديغمز سببيله بالدفعات قواعد فارسيه يى حاوى اولان مفاتيح
الدريه اسميله مسمى رساله مذاكره اولنمش ايدى وليكن درون رساله ده
حشو وزوائده متعلق مسائل موجوده اولديغندن ماعدا عبارهسندن
مراد ايلدككى معنى عسرت ايله استخراج اولنوب بو اجلدن مبتديلره
تعليمى امور عسيره دن اولمغين بناء على هذا اتسنه دلان آب زلال زبان فارسى
اولان مبتديايه آسان اولمق ايچون لسان تركى يه زوائدينى طرح ايله ترجمه
اولندى ايمدى مطالعه بيوران اخوان ديندن نياز درويشانه مزدر كه

ورود فارسيدر دعا ديمكدر

دواوين ديوانك جمعيدر وديوان بوراده اشعار شعرانى جامع مجلد دفتردر

مغز فارسيدر ايچ وبوراده تفسير ديمكدر

عربيده لب ديرلر

مفاتيح الدريه قواعد فارسيه يى حاوى عربى العباره بر كتابك اسميدر

تشنه صوسز واستكلو وآب زلال طاتلو صو

طرح عربيدر آتمق

(هرندكلو)

هر ندكلو قصور وخطاسی وار ایسه عفو بیوره‌لر والله المستعان وعلیه
الاعتماد والتکلان (باب المصدر) لسان فارسیده مصدر شول اسمه
دیرلر که دال مفتوحه ویاخود تاء مفتوحه دن صکره آخرنده نون ساکنه
اوله واول دال وتانك ماقبللری ساکن اوله (کردن وباختن) کبی وتعریف
ایله معرف اولان مصدر ایکی قسمدر بری دالی وبرینه تائی تسمیه اولنور
(ودخی مصدر دالی بش نوع اوزرینه در زیرا دالك ماقبلی (یارنو)
کلمه سنده مجموع اولان حروفدن بری اولور وغیری حرف اولماز
بوصورتده مصدر دالینك بش نوعه انحصاری لازم کلدی اکر (ستدن)
کلمه سیله سؤال وارد اولور ایسه که دالك ماقبلنده تا واردر ستادن دن کثرت
استعمالنه بناء الفی حذف ایله تخفیف اولنمشدر دیو جواب ویریلور
شرل دلیل ایله که ماضیسی ستاددر ستد دکلدر ماضیده الف اولمسی
مصدرده دخی الف اولمسنی مقتضیدر اما (آمدن وشدن وزدن وتمزدن
کلمه لری که داللرینك ماقبللرنده حروف (یارنو) دن بر حرف موجود
دکلدر بونلر بو جهتدن دکل بلکه وجوه ایله شاذلردر (اولکیسی
فعل ماضیلرنده داللرینك ماقبللری ساکن اوله جق ایکن متحرك اولمشلردر
(ایکنجیسی داللرینك ماقبللرنده (یارنو) حروفندن بر حرف اولماسیدر
(اوچنجی شاذلقلری فعل مضارعلرنده درقریبا تفصیلی کلسه کرکدر
ان شاء الله تعالی (ودخی مصدر دالینك نوع اولی که دالك ماقبلنده
یا وار در یا رباعیدر یعنی درت حرفلیدر (دیدن) کبی یاخود خماسیدر
(پریدن) کبی یاخود سداسیدر (ارزیدن) کبی یاخود سباعیدر (پرسیدن
کبی یاخود ثمانیدر (آرامیدن) کبی ایکنجی نوع که دالك ماقبلنده واو واردر
بودخی یارباعیدر (بودن) کبی یاخماسیدر (ربودن) کبی یاسداسیدر
(فرمودن) کبی یاسباعیدر (آزمودن) کبی اوچنجی نوع که دالك ماقبلنده
الف واردر بودخی یارباعیدر (دادن) کبی یاخماسیدر (ستادن) کبی
یاسداسیدر (افتادن) کبی یاسباعیدر (فرستادن) کبی (دردنجی نوع که
دالك ماقبلنده (را) اولندر بودخی یارباعیدر (بردن) کبی یاخماسیدر
(سپردن) کبی یاسداسیدر (افسردن) کبی (بشنجی نوع که دالك

تکلان [illegible]
اعتماد کبی
باب المصدر
بیان مصدر دالی

انحصار طوپلنمق
دیمکدر

آمدن کلمك شدن
اولمق وکلمك زدن
اورمق ضرب کبی
تمزدن ساکت وخموش
اولمق دیمکدر
یارنو یکی دوست
دیمکدر

ماقبلنده (نون) اولندر بودخی یارباعیدر (کندن) کبی یاخماسیدر (راندن) کبی یاسداسیدر (آکندن) کبی یاسباعیدر (افشاندن) کبی وبو امثله نك معنالری کرچه مفاتیح الدریه ده بیان اولنمامشدر مبتدی یه تسهیل ایچون علی الترتیب بیان اولندی مثال اول که (دیدن) درکورمك معناسنه و (پریدن) اوچمق و (ارزیدن) برشیئك بها ایتمسی و (پرستیدن) طاپمق و (آرامیدن) دکانمك و راحت ایتمك و (بودن) اولمق و (ربودن) قاپمق و (فرمودن) بیورمق و (آزمودن) صنامق و (دادن) ویرمك و (ستادن) آلمق و (افتادن) دوشمك و (فرستادن) کوندرمك و (بردن) ایلتمك و (سپردن) اصمرلمق و (افسردن) طوکمق و (کندن) قوپارمق و (راندن) سورمك و (آکندن) صقمق و (افشاندن) صاچمق معنالرینه کلورلر (ومصدرك قسم ثانیسی که مصدر تائی تسمیه اولنور بودخی درت نوعه منحصردر زیرا تانك ماقبلی یاخاء معجمه یاسین مهمله یاشین معجمه یافا اولور بوحروف اربعه یی (خسشف) کلمه سی جمع ایدروبو حروفدن ماعدا تانك ماقبلی بشقه حرف اولمازبوصورتده درت نوعه انحصاری لازم کلدی (امدی مصدر تائی خائی ارباعیدر (پختن) کبی یاخماسیدر (باختن) کبی یاسداسیدر (کریختن) کبی یاسباعیدر آموختن) کبی وبونوعده خانك ماقبلی حروف مددن برحرف اولور اما پختن کلمه سیله سؤال وارد اولدقده شاذدر دیو جواب ویریلور (ودخی تانك ماقبلنده سین اولان مصدر یارباعیدر (جستن) کبی یاخماسیدر (نوستن) کبی یاسداسیدر (دانستن) کبی یاسباعیدر (آراستن) کبی ونانك ماقبلنده شین اولان نوع دخی یا رباعیدر (کشتن) کبی یاخماسیدر (کذشتن) کبی یاسداسیدر (کذاشتن) کبی یاسباعیدر (انکاشتن) کبی و برنوع دخی تانك ماقبلنده فا اولندر بودخی یار باعیدر (رفتن) کبی یاخماسیدر (یافتن) کبی یاسداسیدر (فریفتن) کبی ومصدر تائینك امثله سنك دخی معنالری بیان اولنسون اولا (پختن) پشمك معناسنه در (وباختن) اوینمق وکریختن) قاچمق (وآموختن) اوکرنمك (وجستن) جیمك ضمی ایله ارامق وفتح جیم ایله صیچرامق (ونوستن) یازمق (ودانستن بیلمك (وآراستن)

کندن کاف عربیه در آکندن کاف عجمیدر

بیان مصدر تائی

کریختن کاف عجمیدر

نوستن سین مهمله نك سکونیله ونوشتن شین معجمه نك سکونیله یازمق معناسنه در کذشتن وکذاشتن کافلر عجمیدر کشتن کاف عربیه در انکاشتن کاف عجمیدر

يزه مك (وكشتن) اولدرمك و (نذشتن) كچمك و (كذاشتن) كچورمك
و(انكاشتن) ظن ايتمك و(رفتن) فتحرا ايله كتمك وضم را ايله سپورمك
و(بافتن) اورمك يعنى طقومق ويا ايله اولورايسه بولمق و (فريفتن)
بركيمسه يى آلدامق معنالرينه درلر (بوندنصكره معلوم اوله كه كرك
مصدر دالى وكرك مصدر تائى يامفرد در (پريدن ودانستن) كبى
اولكيسى اوچمق وايكنجيسى بيلمك معناسنه در يا مركبدر (دراغوش
كردن وعهد بستن) كبى بو مصدر مركبك جزء اولى اسم اولور
جزء ثانيسى مصدر اولور وبو مصدرى مركب قيلمق قياسيدر يعنى
فصحاى عجمدن شو مصدر مركب قلمشيدر ديو سماع لازم دكلدر
ومصدر مفردك اوزرينه باداخل اولوب (بكردن) ومصدر مركبك
جزء ثانيسنه باداخل اولوب (عهد بيستن) ديمك جائزدر واكر مصدرك
اولنده همزه وارايسه يايه منقلبه اولور (بيفروختن وبيامدن وبياموختن)
كبى وبو داخل اولان بانفس كلمه نك اولى مضموم ياخود يا ياخود با
ياخودميم اولمز ايسه مكسور اوقنور (بكردن) كبى واكر كلمه نك اولى
مضموم ايسه (خوردن) كبى ياخود ميم اولور ايسه (مكيدن) كبى
ياخود بااولورايسه (بستن) كبى بو اوچ صورتده داخل اولان با مضموم
اوقنور (بخوردن وبمكيدن وبيستن) كبى وليكن شارح كلستان سودى
افندى اوائل مصادره نقدر باداخل اولورايسه جمله سى مكسور اوقنور
مضموم اوقيانر اعجامك قروىلريدر فصحانك مضموم اوقوديغى
يوقدر ديو انكار ايلدى العلم عندالله تعالى اختر ماتريد (ودخى اسمك
آخرينه برياء مصدريه كتورر ايسك معناى مصدرى حاصل اولور
(نيكى وبدى) كبى ايولك وكتولك معناسنه در (ودخى امر حاضرك
آخرينه برشين كتورر ايسك ينه اول كلمه دن معناى مصدرى
اخذ اولنور (دانش وروش) كبى بيلك وكتمك معنالرينه درلر وبو شينك
ماقبلنى مكسور اوقومق لازمدر زيرا ضمير غائب متصل اولان شينه
التباس لازم كلور كه انك ماقبلى مفتوحدر (باب الماضى) فعل ماضى
نون مصدرى يى حذف ايله واول نونك ماقبلنده اولان دالى ياخود تائى

در آغوش كردن
قوجاقلمق

عهد بستن عهد
بغلمق مقاوله ومعاهده
ايتمكدر

بيفروختن يافق
بيامدن كلمك
بياموختن اوكرنمك
خوردن يمك اكل كبى
ميكدن امك

قرى قريه يه منسوب
كوى اهلى ديمكدر
اسم مصدر

التباس برنسنه مخلط
ومشتبه اولمق
فعل ماضى

آمدن كلدی دیمكدر
شد اولدی وكتدی
زداوردی دیمكدر

اسكان ایله مصدر صیغه سیدر (كرد ودانست) كبی ایلدی ویلدی دیمكدر وفعل ماضینك آخرنده اولان دالك وتانك ماقبللری ساكن اولور اما (آمد) كلمه سندن میمك مفتوح اولوب ساكن اولماسی شاذ در اما (شدوزد) كلمه لرنده شینك وزانك ساكن اولماملری ابتدا ممكن اولسون ایچوندر زیرا ساكن اولسه لر ساكن ایله بدأ ممكن دكلدر (بونصكره معلوم اوله كه ذكر اولنان (كردودانست) فعللری ماضی مفرد مذكر غائبدر ومفرد موئنث غائبه یه دخی تعبیر اولنور زیرا تأنیث وتذكیری مساویدر وبو (كرد) كلمه سنی جمع مذكر غائب قلمق مراد ایدر ایسك آخرینه برنون ساكنه ودال ساكنه الحاق ایدرسین (كردند) اولور وكردند كلمه سی فعل ماضی جمع مذكر غائبدر وجمع موئنث غائبه دخی بوصیغه ایله تعبیر اولنوروبو (كردند) صیغه سی تثنیه مذكر غائب وتثنیه موئنث غائبه ده دخی استعمال اولنور ودخی بو (كرد) كلمه سی كه ماضی مفرد مذكر غائبدر مفرد مذكر مخاطب قلمق مراد ایدر ایسك آخرینه برياء خطاب الحاق ایدرسین واول یاایچون ماقبلنده اولان دالی مكسور قیلارسین (كردی) اولور اشته بوصیغه یه فعل ماضی معلوم مفرد مذكر مخاطب دیرلر وبوصیغه ایله ماضی مفرد موئنث مخاطبه یی تعبیر ایدرسك وبو كردی كلمه سنی جمع مذكر مخاطب قلمق مراد ایدرسك آخرینه بردال ساكنه الحاق ایدرسین (كردید) اولور بوكا جمع مذكر مخاطب دیرلر وجمع موئنث مخاطبه صیغه سنی دخی بونك ایله تعبیر اولنور وتثنیه مذكر مخاطب وتثنیه موئنث مخاطبه دخی بوصیغه ایله تعبیر اولنورلر (ودخی مفرد مذكر صیغه سنی نفس متكلم وحده قلمق مراد ایدرسك آخرینه برمیم ساكنه الحاق ایدرسین وماقبلنده اولان دالی اوج ساكن بریره جمع اولماسون دیو مفتوح قیلارسین بوصورتده (كردم) اولور اشته بوكا ماضی معلوم نفس متكلم وحده تعبیر اولنور (ونفس متكلم مع الغیر قلمق مراد ایدر ایسك میم متكلمك ماقبلنه برياء ساكنه كتوررسین واول یاایچون دالی مكسور قیلارسین (كردیم) اولور بوصیغه نفس متكلم

مع الغير صيغه سيدر (بو صورتده فعل ماضينك مطرده سى التى صيغه يه منحصردر هكذا يتصرف (كرد كردند كردى كرديد كردم كرديم) (اما كرد كلمه سى فعل ماضى معلوم مفرد مذكر غائب ومفرد مؤنث غائبه در عربيده (نصر ونصرت) مقامنده درو (كردند) كلمه سى فعل ماضى معلوم تثنيه مذكر غائب وجمع مذكر غائب وتثنيه مؤنث غائبه وجمع مؤنث غائبه در (نصرا نصروا نصرتا نصرن) صيغه لرينك مقاملرنه قائمدر اما (كردى) فعل ماضى معلوم مفرد مذكر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه در (نصرت ونصرت) مقامنه قائمدرو (كرديد) فعل ماضى معلوم تثنيه مذكر مخاطب وجمع مذكر مخاطب وتثنيه مؤنث مخاطبه وجمع مؤنث مخاطبه در (نصرتما نصرتم) ينه نصرتما نصرتن مقاملرنه قائمدرو (كردم) فعل ماضى نفس متكلم وحده در (نصرت) مقامنده درو (كرديم نفس متكلم مع الغير در (نصرنا) مقامنه قائمدر بوندنصكره معلوم اوله كه فعل ماضينك حالندن حكايه مراد ايدر ايسك اولنه برلفظ مى زياده ايدرسين (مى دانست) اولور معناسى بيلدى ايدى ديمكدر (ودخى فعل ماضى يى نفى مراد ايدر ايسك اولنه برنون مفتوحه ادخال ايدرسين (نكرد) كبى كچمش زمانده ايلمدى ديمكدر واكر ماضينك اولنده همزهٔ مقصوره ياخود ممدوده وار ايسه يايه منقلب اولور (نيفروخت ونيامد) كبى وبو ماضئ منفى يه جحد مطلق تسميه اولنور واكر ماضى مركب ايسه جزء ثانيسنه نونى داخل قيلرسين (درنك نكرد ودانش نياموخت) كبى وبو ماضئ منفينك اولنه بر (هيچ) لفظى كلدكده جحد مستغرق اولور (هيچ نكرد وهيچ نياموخت) كبى بوندنصكره معلوم اوله كه مثلا (كرد) ماضئ معلومدر مجهول قلمق مراد ايدر ايسك اسم مفعولنى آورسين كه (كرده) لفظيدرو آخرنه برشد كلمه سى كتوررسين (كرده شد اولور اشته كرد فعل ماضى معلوم مفرد مذكر غائبدرو (كرده شد) آنك مجهوليدر مثال آخر (دانست) كه ماضئ معلومدر مجهولى دانسته شد اولور (باب المضارع) فعل مضارع مصدردن مشتقدر كيفيت اشتقاق شووجهله اولور كه نون مصدر حذف اولنور اكر ماقبلنده دال وار ايسه

درنك آخرنده اولان كاف عجميدر دوكون ديمكدر
درنك اكلمك ديمكدر
هيچ اصلا ديمكدر

باب المضارع

اسکان اولنور و دالك ماقبلی دخی مفتوح قیلنور اکر نون مصدرینك ماقبلی
تا ایسه داله قلب اولنور و اول دال اسکان اولنوب یته ماقبلی مفتوح
قلنور اما مصدر دالیدن مشتق اولان فعل مضارع دالك ماقبلنده
(یارنو) حرفلرندن حرف اولمقدن خالی دکلدر اکر (یا) اولورایسه
حذف اولنور چریدن) مصدرندن مشتق اولان (چرد) کبی
نون مصدری حذف اولنوب (چرید) قالدی دالك ماقبلنده اولان
یایی حذف ایتدك ورایی مفتوح قیلدق چرد اولدی حیوان اوت
اوتلر معناسنه در اما (آفریند و چیند و بیند و کزیند) کلمه لری که (آفریدن
وچیدن ودیدن وکزیدن) مصدرلرندن مشتقلر در مصدر نونی
دالك اوزرینه تقدیم ایله فعل مضارع قلنمشلردر شذوذیتلری ایله
جواب ویریلور بو جهتله ساذ اولدیغندن ماعدا (بیند) کلمه سنده
مصدرینك اولنده اولان دال یایه دخی علی غیر القیاس قلب اولنمشدر
اما شنود) کلمه سی که شنیدندن مشتقدر نون مصدری حذف اولنوب
یا واوه قلب اولنمشدر یته شاذ در دیو جواب ویریلور واکر دالك
ماقبلنده (یارنو) حرفلرندن الف اولورسه یا حذف اولندیغی کبی
الف دخی حذف اولنور مثلا (ایستد) کبی مصدری ایستادن در (اما
کشاید) کلمه سی ایله سؤال وارد اولور ایسه کشودن مصدرندن مشتقدر
کشادندن دکلدر دیو جواب ویریلور بو صورتده دالك ماقبلنده
واو اولان قبیلدندر بونك بیانی قریبا کلور واکر (کشادن) دن مشتق
اولور ایسه شاذ در دیو جواب ویریلور زیرا کشد کلملو ایکن (کشاید)
کلدی یاخود قیاس اوزره کلمسنه مانع واردر زیرا (کشتن) مصدرندن
مأخوذ اولان فعل مضارعه التباس لازم کلور اما (دهد) کلمه سی
دادن دن مشتقدر دیر ایسك یته شاذ در دیو جواب ویریلور (اما
دهیدن کلمه سندن مشتق ایسه دالك ماقبلنده یا حذف اولان قبیلدندر
بو صورتده قیاسه موافقدر اما (زاید) کلمه سی زادن دن مشتق ایسه
مضارعنده یاز یاده اولمغله شاذ در واکر (زاییدن) دن مشتق ایسه یته
یایی حذف ایله مضارع اولمشدر بو صورتده شاذ دکلدر (واکر فعل

کزیدن کاف عجمیدر

کشودن مشهور کاف فارسی اولمسیدر

(مضارعك)

مضارعك دالنك ماقبلنده (يارنو) حرفلرندن واو اولورايسه حذف
اولنوب بدلنه الف ويا عوض ويريلور مثلا (آزمايد) كبي كه (آزمودن)
دن مأخوذدر نون مصدري حذف اولندقده واو دخي حذف اولنوب
يرينه برالف ويا عوض ويرلنك ايله (آزمايد) اولمشدر تجربه ايدر
معناسنه در اما (بودن) دن مشتق اولان (بود) كلمه سي شاذ در ديو
جواب ويريلور وبعضيلر بيان ايتديلركه برنهج قاعده الف ويا عوض
ويرلسه (بايد) اولور بوصورتده (بايستن) دن مشتق اولان (بايد)
كلمه سنه التباس لازم كلور التباسي دفع ايچون (بودن) مصدرينك
مضارعي (بود) اولمغه سبب بودرديديلر (واكر دالك ماقبلنده (يارنو)
حرفلرندن راء ساكنه ياخود نون ساكنه اولور ايسه رايي و نوني
مفتوح قيلرسين فعل مضارع اولورلر (پرورد وراند) كبي (پروردن
وراندن) مصدرلرندن مشتقلردر (ودخي فتح بايله (برد) مضارعي
كبي ضم بايله (بردن) مصدرندن مشتقدر نون مصدر حذف اولنوب
ورادخي مفتوح قلنوب (برد) اولدي (اما اولنده اولان بانك مفتوح
اولماسنك سببي (بريدن) دن مشتق اولان فعل مضارعه التباس لازم
كلماسون ايچوندر اما (مردن) دن مشتق اولان (ميرد) كلمه سني
شاذدرديو جواب ويريلورودخي (كردن) دن مأخوذ اولان (كند)
ينه بويله در (اما آوردن) دن مشتق اولان آورد قياس اوزره جاريدر
چوق كره واوي حذف ايله اردديرلر اما (زند وتمرزند وايد وشود) كه
زدن وتمرزدن وآمدن وشدن مصدرلرندن مشتقلردر بونلردخي
شاذلردر ديوجواب ويريلور * تمت المشتقات من المصدر الدالي
(اما) مصدر تائيدن فعل مضارع اشتقاقنك طريقي اولانون مصدر
حذف اولنوب ماقبلنده اولان تاداله قلب اولنوب فعل مضارعك آخري
البته دال اولوروا ول دال يا اصليدر ياخود تادن مقلوبه در مثلا (كند)
كلمه سنده اولان دال اصليدر زيرا (كردن) دن مشتقدر و (داند) كلمه
سنده اولان دال تادن مقلوبه در زيرا (دانستن) دن مشتقدرو بودال
مقلوبه نك ماقبلي (خسشف) كلمسنده اولان حروفدن بري اولوروا كر

عوض عربيدر بدل ديمكدر

نهج عربيدر طريق ديمكدر

خسشفك معناسي يوقدر

دال مقلوبه نك ماقبلنده خا اولور ایسه اول خا مضارع قلندقده زایه
تبدیل اولنور (آموزد) کبی مصدری و(آموختن) در (پزد) کبی مصدری
(پختن) در و بو پزد کلمه سنده تخفیف ایچون بانك ضمه سی فتحه یه تبدیل
اولندی اما (شناسد وفروشد وکسلد) مضارعلری که شناختن
وفروختن وکسیختن) مصدرلرندن مشتقلردر بونلرده اولان خالر زایه
تبدیل اولمغله شاذلر در دیو جواب ویریلور و بونلرك معنالری اکلر
وصتار وقیرر دیمکدر واکر دال مقلوبه نك ماقبلنده سین مهمله اولور
ایسه اول سین حذف اولنور (داند) کبی که (دانستن) دن مشتقدر
یاخود هایه تبدیل اولنور (خواستن) دن مشتق اولان (خواهد)
کبی یاخود بایه تبدیل اولنور (پیراید) کبی (پیراستن) دن مشتقدر
(ودخی اوچ کلمه واردر که بری (جوید جستن) دن و بری (شوید شستن)
دن و بری (روید رستن) دن بونلرده اولان سین یایه تبدیل اولندقدن
صکره یانك ماقبلی مضموم اولدیغندن ضمه اشباع اولنوب واو حاصل
اولمشدر زیرا یانك ماقبلی مضموم اولماز بونلرك معنالری (جوید) آستر
(وروید) بتر (وشوید) یقر دیمکدر اما (بندد) کلمه سی اکر بستن دن
مشتق ایسه شاذدر اکر (بندید) دن مشتق ایسه دالك ماقبلنده اولان
یایی حذف ایله مضارع اولمشدر بو صورتده مصدر دالیدن مشتق
اولوب یایی حذف ایله فعل مضارع قلنمشدر شاذ اولماز و معناسی بغلار
دیمکدر اما (پیوند) مضارعی که (پیوستن) دن و(نشیند نشستن) دن و
(نویسد نوستن) دن و(خیزد خاستن) دن بو درت فعل مضارع که بونلرده
اولان سین نه یایه ونه هایه تبدیل اولنوب ونه حذف اولنوب قاعده یه
مخالف اولدقلری اجلدن شاذلردر دیو جواب ویریلور وبونلرك
معناسی (پیوند) متصل اولور و (نشیند) اوتورر و(نویسد) یازار
و(خیزد) قالقار دیمکدر (واکر دال مقلوبه نك ماقبلی شین معجمه
اولور ایسه رایه تبدیل اولنور (انبارد) کبی که (انباشتن) دن مشتقدر
(وآغارد) کبی که (آغشتن) دن مشتقدر و بو آغارد کلمه سنده
غیند نصکره برالف زیاده اولمسی برقاعده یه مبنی دکلدر بلکه

کسیختن کاف
تجمیدر

فصحای اعجامدن بو یله استماع اولنمشدر اما (کردد) کلمه سی (کشتن)
دن مشتق ایسه شاذدر زیرا قیاس اولان شینی رایه تبدیل ایله کرد
کلمك ایدی واکر (کردیدن) دن مشتق ایسه دالك ماقبلنده اولان
یایی حذف ایله مضارع اولمشدر بوصورتده مصدر دالیدن مشتقدر
ومعناسی دونر دیمکدر بویله اولنجه شاذ اولماز (اما کاف عربیه نك
ضمی ایله (کشتن) دن مشتق اولان کشد کلمه سی که اولدرر معناسنه در
و (نویشد) کلمه سی که (نوشتن) دن و (سریشد) که (سریشتن) دن
بونلر دخی شاذلردر (واکر دال مقلوبه نك ماقبلی فا اولور ایسه بای
موحده یه تبدیل اولنور (تابد) کبی که (تافتن) دن مشتقدر وفایی ابقا
دخی جائزدر یافد کبی وشکافد وشکفد کبی بونلر یافتن وشکافتن وشکفتن
مصدرلرندن مشتقلردر معنالری طوقور و یارار وآچیلور دیمکدر
ودخی شکفد کلمه سنده کافك ضمه سنی اشباع ایله واو حاصل اولوب
شکوفد دخی دیرلر (اما کوید) که کفتن دن سویلمك معناسنه و (رود)
فتح را ایله رفتن دن کتمك معناسنه و (خفتد) خانك ضمی ایله خفتن دن
اویومق معناسنه و (کیرد) کرفتن دن طوتمق معناسنه در بو درت
فعل مضارع دخی شاذدرلر (بوندنصکره معلوم اوله که فعل مضارع
اوزرینه با داخل اولور ایسه زمان استقباله تخصیص ایدر (بداند)
کبی معناسی کلجکده بیلور دیمکدر واکر (می) لفظی داخل اولور ایسه
زمان حاله تخصیص ایدر (می داند) کبی شمدی بیلور دیمکدر واکر
بادن ومی دن عاری اولور ایسه زمان حاله واستقباله دلالت ایدر (داند)
کبی شمدی وکلجکده بیلور دیمکدر و بو داخل اولان با مصدره داخل
اولان با کبی اوقنور (بوندنصکره معلوم اوله که فعل مضارعك امثله
مطرده سی فعل ماضینك امثلهٔ مطرده سی کبی التی صیغه یه منحصردر
(کند کنند کنی کنید کنم کنیم) اولا (کند) فعل مضارع معلوم
مفرد مذکر غائبدر ومفرد مؤنث غائبه در اکر جمع مذکر غائب قلمق
مراد ایدر ایسك دالك ماقبلنه برنون زیاده ایدرسین (کنند) اولور
و بو صیغه تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مؤنث غائبه یه دخی

کرد دکافی عجمیدر
کشتن کافی عجمیدر

شکفتن کافی عربیه در
اشباع شعبه اندرمك
شعبه دال و بوداق
دیمکدر

تعبیر اولنور واکر (کند) کلمه سنی مضارع مفرد مذکر مخاطب قلمق مراد ایدر ایسك دالی حذف ایدوب یرینه بریاء خطاب کتور رسین (کنی) اولور مفرد مؤنث مخاطبه یه دخی بو صیغه تعبیر اولنور واکر بو کنی کلمه سنی جمع مذکر مخاطب قلمق مراد ایدر ایسك آخرینه بر دال ساکنه الحاق ایدرسین (کنید) اولور بو صیغه تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه مؤنث مخاطبه وجمع مؤنث مخاطبه یه دخی تعبیر اولنور واکر (کند) کلمه سنی نفس متکلم وحده قلمق مراد اید ایسك آخرندن دالی حذف ایدوب برمیم ساکنه الحاق ایدر سین (کنم) اولور ومیمك ماقبلنه بریاز یاده قیلرسك نفس متکلم مع الغیر اولور (کنیم) کبی ودخی معلوم اوله که (کند) فعل مضارع معلوم مفرد مذکر غائبدر مجهول قلمق مراد ایدر ایسك اسم مفعولی اولان (کرده) لفظنك آخرینه بر (شود) ضم ایدر ایسك (کرده شود) اولور بوکا فعل مضارع مجهول مفرد مذکر غائب تعبیر ایدرلرتم بحث المضارع (نفی حال) شول برفعل مضارعدرکه اولنده (نمی) لفظی اوله مثلا (نمی کند) کبی شمدیکی حالده ایلمز معناسنه در و بو نفی حالك اولنه بر (هر آینه) لفظی کلدکده تأکید نفی حال دیرلر (هر اینه نمی کند) کبی (نفی استقبال) شول برفعل مضارعه دیرلرکه اولنه برنون نافیهٔ مفتوحه داخل اوله (نکند) کبی معناسی کلجك زمانده ایلمز دیمکدر و بو صیغه نك اولنه برهر آینه لفظی کلدکده تأکید نفی استقبال تعبیر اولنور (هر آینه نکند) کبی البته کلجك زمانده ایلمز دیمکدر (امر غائب) شول برفعل مضرع صیغه سیدرکه بینلری قرینه ایله فرق اولنور یعنی مقام مضارع معناسنی اقتضا ایدر ایسه فعل مضارع معناسی ویریلوب کلمه فعل مضارع اولور امر غائب معناسی اقتضا ایدرایسه معنای امرو یریلوب امر غائب اعتبار اولنور مثلا (داند) کبی معناسی امر غائب اولدیغی صورتده بیلسون دیمکدر فعل مضارع اولدیغی صورتده بیلور دیمکدر (ودخی مضارع دالنك ماقبلنه برالف زیاده اولور ایسه ینه امر غائب اولورلر کناد) کبی

مجهول مضارع

نفی حال

نفی استقبال

امر غائب

(معناسی)

معناسی ایاسون دیمك اولور لكن بو یله امر غائب موقع دعاده مستعملدر (نهی غائب امر غائبك صیغه سی او زرینه برمیم ناهیهٔ مفتوحه كتورمك ایله در (مداند ومكناد) كبی بیلمسون وایلمسون دیمكدر (امرحاضر) فعل مضارعك آخرنده اولان دالی حذف وماقبلنده اولان حرفی اسكان ایله اولور (كن ودان) كبی ایله و بیل دیمك معناسنه درلر (نهی حاضر) امرحاضر صیغه سی او زرینه برمیم ناهیهٔ مفتوحه كتورمك ایله اولور (مكن ومدان) كبی (فعل تعجب) شول بركلمه دركه اوانه تعجبه موضوع اولان لفظ داخل اوله مثالی (زهی دانست وچه عجب دانست وایا كند وآیا دانسته) كبی (اسم فاعل فعل مضارع دالنك ماقبلنه برنون كتورر ایسك ومضارع دالنی مفتوح قیلرایسك واول فتحه یه علامت آخرینه برهاء رسمیه ٨ كتورر ایسك اسم فاعل اولور (كننده ودمنده) كبی ایلیجی وویریجی دیمكدر (اسم مفعول) فعل ماضی صیغه سنك اخرینی مفتوح قیلمق ایله در واول فتحه یه علامت ینه برهاء رسمیه یازیلور(كرده ودانسته) كبی (صفت مشبهه) امرحاضر صیغه سنك آخرینه برالف الحاقیله در (كویا) كبی سویلیجی معناسنه در یاخود الف ونون ایله در(كویان وخندان) كبی كوی وخند كلمه لری امرحاضرلردر (اسم زمان) شول براسمه دیرلركه اوانه (هنكام) لفظی كله (هنكام دانستن) كبی بیلمك زمانی دیمكدر (اسم مكان) شول براسمه دیرلركه آخرینه (كاه وستان) لفظی لاحق اوله (آرامكاه وكلستان) كبی راحت مكانی وكل مكانی دیمكدر (اسم آلت) شول كلمه دركه كندویه آلت لفظی مضاف اوله (آلت دانستن) كبی بیلمك آلتی دیمكدر (بناء مره) شول مصدر دركه اولنه كره معناسنی افاده ایدر كلمه داخل اوله(یكبار دانستن) كبی معناسی بركره ایلمك دیمكدر (بناء نوع) شوله مصدر دركه اولنه نوع معناسنی افاده ایده جك كلمه داخل اوله (دیكر كونه دانستن) كبی معناسی برغیری درلو بیلمك دیمكدر (اسم تصغیر) شول كلمه دركه آخرنده كاف عربیهٔ ساكنه اوله (پسرك ودخترك) كبی یاخود جیم فارسیهٔ مفتوحه

فعل تعجب جزء ثانیسی اسم مشتق اولسونده هرنه اولورسه اولسون مساویدر اولنده ادات تعجب اولدیغی صورتده اكا فعل تعجب دیرلر منه
زهی وچه وآیا وایا تعجب دیمكدر
٨ وبوهاء رسمیه یه هاء علامت وهاء غیرملفوظه دخی تسمیه اولنور منه
دهنده ویریجی خندكول وكوی سویله دیمكدر
ولیكن فقیرظن ایدرمكه بعض امرحاضرالف ایله وبعض امرحاضر الف ونون ایله صفت مشبهه اولور یعنی هر امرحاضر كرك فقط الف وكرك فقط الف ونون كتورسك صفة مشبهه اولماززیرا بینادینلور بینان دینلمز وخندان دینور خندا دینمز منه

اوله (غلامچه وديوانچه) كبى وشول كلمه كه آخرنده هاء رسميه اوله كاف تصغير الحاق اولنه جق وقتده هاء رسميه يايه ياخود كافه قلب اولنور (بنديك وخواجكك) كبى (اسم منسوب) شول اسمدر كه آخرينه ياى نسبت كله (شيرازى) كبى ياخود ناك و مند و ور و بان الحاق اولنه مثلا (خطرناك وخردمند وهنرور وروشتربان) كبى (اسم تفضيل) شول بر كلمه دركه آخرنده زياده معناسنه اولان (تر) لفظى موجود اوله (داننده تروفاضل تر كبى زياده عالم وزياده فاضل ديمكدر بو محله كلنجه امثلهٔ مختلفهٔ فارسيه بيان اولندى * * الامثلة المختلفة * *

كرد كند كردن كننده كرده نكرد هيچ نكرد نمى كند نكند هرآينه نكند كند مكند كن مكن هنكام كردن كردن كاه آلت كردن يكبار كردن ديكر كونه كردن كردنك كردنى كننده ترزهى كردن

* * باب حروف المعانى * * بو باب لغت فارسيه ده معنايه وضع وتعيين اولنان حروف بياننده در اول حروفدن بريسى (همزه) دركه تنبيه ايچوندر شو بيتده اولديغى كبى (ابى جرم راكركنى ظلم وجور * كند لاجرم مراتوجور دور) معناى بيت اى ظالم آكاه اول وسكا تنبيه كه صوجسز اولان كمسنه يه بغير حق ظلم وجفا ايدر ايسك اول مظلومك آهنى سندن المق ايچون سكا دخى فلك جور وجفا ايدر يعنى بى وجه كيمسه يى رنجيده ايتمه عالم بالادن سن دخى رنجيده اولورسين ديمكدر (الف) ندا ايچوندر كلمه نك آخرينه كلديكى وقتده (خدايا و پادشاها كبى معناسى باالله وياسلطان ديمكدر (ودخى مركبات بينده ايكى كلمه يى بر برينه مزج وكلمهٔ واحده كبى قلمق ايچون كلور (سراپا ودستادست ودوادو) كبى (ودخى بعض كره سؤالدن فرق اولسون ايچون جوابك آخرينه دخى برالف زياده ايدرلر نتكيم كلستانده شيخ سعدى شيرازى قدس الله سره العالى بيورمشدر

بدو كفتم كه مشكى ياعبيرى * كه از بوى دلاويز تومستم
بكفتا من كل ناچيز بودم * وليكن مدتى با كل نشستم

(ودخى باء مفتوحهٔ الصاق ايچون كلور شو بيتده اولديغى كبى

(عاشق که شد که یار بحالش نظر نکرد * ای خواجه درد نیست وکرنه طبیب هست) (معنای بیت) عاشق کیم اولدیکه معشوقی اولان دلبرانك حالنه نظر والتفات ایتمدی البته ایتمسی محققدر ای افندی سنده درد یوقدر یوخسه سکامعالج برطبیب واردر علتك یوق ایکن عالمده طبیب یوقدر دیمه زیرا خلافدر والحاصل درد اولدیغی وقتده اول درده علاج ایدر حکیم اولمامق محال اولدیغی کبی بر کیمسه بر دلبره عاشق اوله وحب تام ایله محبت ایلیه اول جانان اکا نکاه والتفات ایتمیه بودخی محالدر (ودخی مصاحبت ایچونده کلور شو مصراعده اولدیغی کبی (بهست ونیست مرنجان ضمیررا (معناسی) دنیای دنیه نك وارینه و یوغنه مصاحب اولدیغك حالده اکچه امتعهٔ جهانك وجودی وعدمی عندکده مساوی اولسون دیمکدر (ودخی قسم ایچونده کلور (بخدای) کبی معناسی اللهه یمین ایدرم دیمکدر (ودخی ظرفیت ایچونده کلور شو مصراعده اولدیغی کبی (کس بدور نرکست طرفی نبست ازعافیت (معناسی ای دلبر سنك کوزیکك دورنده بر کیمسه عافیتدن امید بغلمدی هر کس حیاتدن مأیوس اولوب جانانك کوزل کوزلری زی هلاك ایتمسی مقرر در دیدیلر (ودخی تحسین لفظ ایچونده کلور مثالی (بدریادرمنافع بیشمارست) مصراعنده اولدیغی کبی تقدیری دردریادیمکدر بوصورتده معنای ظرفیت لفظندن منفهم اولور بازائد وتحسین لفظ ایچون کلمش اولور (ودخی حروف معانیدن برىسى تادرو بوتا خطاب ایچوندر عمرت کبی سنك عمرك دیمکدر جمعی عمرتان کلور سزك عمرلریکز دیمکدر (ودخی شول کلمه که آخرنده واو ساکنه اوله تاء خطاب کلدکده (ابروت وکیسوت) دینور سنك قاشك وصاچك دیمکدر واوی فتح ایله دخی اوقق جائزدر وواو دنصکره برياء مفتوحه ایله ابرویت وکیسویت دخی دینور وشول کلمه که آخرنده هاء رسمیه اوله تاء خطاب کتورمك مراد ایدر ایسك برهمزه ایله برابر (بنده ات وخواجه ات) دیرسین و بو همزه یه همزهٔ مجتلبه دیرلر (ودخی همزه یی وهاء رسمیه یی حذف ایله (بندت وخواجت) دیمك دخی جائزدر

خواجه ات سنك استادك بنده ات سنك قولك

ودخی حروف معانیدن بریسی شیندر وشین ضمیر غائب متصلدر
بونك حکمی تاء خطابك حکمی کبیدر مثالی (عمرش وابروش)
وفتح واو ایله (ابروش) ویاز یاده سیله (ابرویش وبنده‌اش وبندش) کبی
ودخی حروف معانیدن بریسی هادر لیاقت معناسنی افاده ایدر (شاهانه)
کبی پادشاهلره لایق دیمکدر ومقدار ایچون دخی کلور (یکساله) کبی
برسنه مقداری دیمکدر (ودخی حروف معانیدن بریسی یادرکاه مصدر
معناسنی افاده ایدر بوکایاء مصدریه تعبیر اولنور سروری کبی اولولق
معناسنه دروکاه نسبت ایچون اولور (شیرازی) کبی شهر شیرازه منسوب
دیمکدر وکاه وحدت ایچون اولور (پادشاهی) کبی برپادشاه دیمکدر
واکر فعل ماضینك آخرینه کلور ایسه حال ماضیدن حکایه ایچوندر
دانستی کبی معناسی بیلدی ایدی دیمکدر وکاه خطاب ایچون کلور
(مردی) کبی سن آدم سین دیمکدر (ودخی معلوم اوله که عربیده
واوحرف عطف اولدیغی کبی فارسیده دخی حرف عطفدر ولکن
حرف عاطفه تلفظ اولنمیوب ماقبلنده اولان ضمه ایله اکتفا اولنور مثلا
لغت شاهدی دیباجه سنك اول مصراعی کبی (بنام خالق وحی وتوانا)
حی لفظی خالق اوزرینه معطوفدر توانا لفظی حی اوزرینه معطوفدر
معطوف علیه مضموم اوقنوب حرف عطفلر تلفظ اولنماز واکر معطوف
علیهك آخری حرف مداولور ایسه اول زمان حرف عطف ضمه ایله تلفظ
اولنور مثالی پارساورند صوفی (وظریف ابرو وچشم) کبی تمت حروف
المعانی (باب قواعدشتی) معلوم اوله که سین تایه متصل اولدیغی حالده
اثبات خبردر (این آبست) کبی بوصودر دیمکدر وجمعی (ند) کلور مثالی
(عاشقان کشتکان معشوقند) کبی معناسی عاشقلر معشوقلری دردندن
اولمشلردر دیمکدر ودخی شول کلمه که آخرنده هاء علامت واردرادات
خبر کلدکده همزهٔ مجتلبه ایله کلور (این بنده است واینان کسته اند) کبی
ودخی معلوم اوله که تالفظی تعلیل ایچوندر لام جاره معناسنه مثالی
(آمدم تا ترا بینم) کبی بن کلدم سنی کورمك ایچون دیمکدر (ودخی انتها
وغایت ایچون کلور (رفتم تا بمکه) ده اولدیغی کبی مکه‌یه دك کتدم دیمك

نام آد دیمکدر اسم کبی
توانا کوجلو وقوتلو
دیمکدر عربیده قادر
وقدیر کبی

این بنده است بوقولدر
اینان کشته اند بونلر
مقتول اولمشلر در
کله کاف عجمینك
فتحی ولام مشدده نك
دخی فتحی وهاء رسمیه
ایله قیون وسائر حیواناتك
سوریسنه دیرلر ولام
مخففه نك فتحیله دخی
او معنایه در دمید
اوفوردی داد ویردی

اولور (وشرط ایچون دخی کلور تا تونیابی من نیابم) کبی سن کلمه کبه بن سکا کلم دیمکدر و دخی دوام ایچون کلور مثالی نادر بن کله کوسفندی هست* ننشیند اجل زقصابی) بیتنده اولدیغی کبی معناسی مادمکه بو سوریده برقیون واردر انك اجلی برقصابك النده دردیمکدر) (ودخی معلوم اوله که رالفظی تعلیل ایچوندر (خدارا) کبی الله تعالی ایچوندر دیمکدر (وتخصیص ایچون دخی کلور (سپاس خدارا) کبی شکر حقه مخصوصدر دیمکدر (ودخی علامت مفعولدر شو بیتده اولدیغی کبی (انکه در آدم دمید اوروح را * داد ازطوفان نجات اونوح را) ودخی معلوم اوله که یالفظی تردید ایچوندر مثالی (اورازید آمدست یاعمرو) کبی (ودخی معلوم اوله که عبارهٔ فارسیه ده موجوده اولان افعال واسمانك آخرلری ساکن اولوب اعراب اجرا اولنماز انجق ایکی محلده اجرا اولنور (بنام خدا) کبی نام خدا لفظنه مضافدر مضاف مجرور اوقنور وریسی معطوف علیهك آخری حرکه یی متحمل اولورایسه مرفوع اوقنور (امشب مرازید وعمرو آمدند) کبی واکر معطوف علیهك آخری حرکه یی متحمل اولماز ایسه واوعاطفه مضموم اوقنور (صوفی وخر) کبی (بوندنصکره معلوم اوله که هر بر اسم که ذوی العقولدن اوله جعلنمك مراد اولندقده الف ونون ایله جعلنور (عالمان وجاهلان ومردمان) کبی واکر ذوی العقولدن اولماز ایسه آخرینه برهاء لفظی کتوررسن (سنکها) کبی وبعض فصحا کلامنده ذوی العقولدن اولمیه رق الف ونون ایله دخی جعلندیکی واردرنته کیم کلستانده (ودرختانرا بخلعت نوروزی) ده اولدیغی کبی وحضرت شیخ عطارك پندنام کتابنده (ارتن صابر بکرمان قوت داد) مصراعنده اولدیغی کبی بومثللو لره شارح کلستان سودی افندی شاذ در دیو جواب ویرر (ودخی شول کلمه که آخرنده ها اوله وماقبلی الف اوله الفی حذف جائزدر (شاه وماه وچاه کبی شه ومه وچه) دخی دینور (ودخی شول کلمه که آخرنده یا اوله ویانك ماقبلی الف اوله یاخود واو اوله یابی حذف جائز در (خداوجاوبوومو) کبی بونلرك اصلی خدای وجای

امشب بو کیجه آمدند کلدیلر دیمکدر

جاهلان جاهللر مردمان ادملر سنکها کاف عجمیله طاشلر دیمکدر

درختان اغاجلر کرمان کاف عربیه ایله قوردلر دیمکدر

جای وجا مکان بوی وبو قوقو رایحه معناسنه در

این بو وشو دیمکدر

اینان واینها بونلر وشونلر دیمکدر

انان وانها انلر دیمکدر

بدین بوکا وبونکله بدان وبد واکا وانك ایله دیمکدر

وبوی ووی در(ودخی)معلوم اوله که حروف هجادن لغت فارسیه ده
سکز حرف موجود دکلدر اول سکز حرفی تحفه صاحبی وهبی افندی
مرحوم شو بیتده جمع ایتمشدر(ثاوحاوذال وصاد ای نور عین*داخی
ضادوطا وظا وحرف غین(ودخی معلوم اوله که(این) اسم اشارتدر
قریبه موضوعدر جمعی اینان واینها کلور و(آن)لفظی بویلجه در لکن
انکله بعیده اشارت اولنور جمعی آنان وآنهـا کلور وبونلرك اولنه
باکلدکده همزه لری داله تحویل اولنوب(بدین وبدان)دینور(واو)
لفظی دخی اولـنه باکلدکده بونلر کبیدر
وبوندن اشاغیسی ترجمه اولنمدی زیرا
قواعد فارسیه یه
متعلق دکلدر
م

(بسم الله الرحمن الرحیم)

حمد وسپاس خدای را عزوجل که لغت اهل پارس بالغت عرب در
فصاحت وبلاغت وحلاوت توأم داشت * وصلوات زاکیات برآن
سید انام محمد علیه السلام با حدیث (لسان اهل الجنة العربية والفارسية
الدرية) قدر این لغت برافراشت * ونیز برآل واصحابش باد که صدهزار
اعدای دین را گاه با تیغ لسان بدوزخ حط والزام وگاه با نیزهٔ تابان
بنیران سوزان پرداختند (بعد ازین) این بندهٔ فقیر ومعترف بعجز وتقصیر
پای شکسته زاویهٔ خمول وگمنامی السید حافظ محمد مراد النقشبندی
الاستانبولی ابن الشیخ الحاج عبد الحلیم النقشبندی الاخسخوی شیخ
خانقاه محمد مراد العریف بدا ماد زاده رزقه الله الحسنی ٦ وزیاده ٧
میگوید چند مدت با زاویهٔ خود مذاکرهٔ دواوین فارسیه ومثنوی شریف
جلالیه بی استحقاق ولیاقت واقع شده است بنابرین کتاب مفاتیح الدریه
را با کرات مذاکره کردیم وبلسان ترکی با طرح زوائد وضم فوائد ترجمه
داشتیم روزی درخاطر من خطور کرده عبارهٔ این کتاب عربیست
وفصاحت وچندان فوائد نیست با عبارهٔ فارسی قواعد این لغت قطرهٔ
از بحر وذرهٔ از مهر جمع کنیم تا دو فائده برخوانندگان حاصل شود یکی
تعلم قاعده ویکی آشنا شدن عباره ودر آخر رساله امثلهٔ مختلفه ومطرده

داشت طوتدی توأم
ترکیده ایکیز تعبیر اولنور
انام مخلوقات برافراشت
رفع یعنی قالدردی
پرداختند ایلدیلر
وحواله ایلدیلر
حط عملك ضایع
اولمسی که مبهوت
وملزم اولمقدن عبارتدر
زاویه عربیدر کوشه
وبوجاق دیمکدر خمول
عربیدر برکیسه گمنام
اولمق که ادی باتمق تعبیر
اولنور ٦ جنة ٧ جمال
آلهی بنا برین بناء علی
هذه دیمکدر
مهر کونش دیمکدر تعلم
عربیدر اوکرنمك بیلند
کوسه لر فرمانید بیوررلر

(راه‌چو)

راهمچو کتاب امثلهٔ مشهوره کتب کنیم تایك اثر و وسیلهٔ دعا باشد بر مقتضای خاطره شروع واقع شد بحمدالله سبحانه وتعالی * ونیاز این فقیر از ناظران آنست که سهو وخطاهای این رساله را ببینند باستر وعفو معامله فرمانید زیرا دعوای کمال ندارم من من را می‌دانم وعقل وفکر ازجور و کردور فلك غدار بسیار پریشان شده است وتارماران خطاط که این بیت کفت کویا ازدهان ما با وکالت کفته است * بیت * کر همه برزده بینی خط من عیب مکن * که امر کردش ایام بهم برزده است * والله المستعان وعلیه الاعتماد والتکلان (باب المصدر) آن اسمیست که در آخرش نون ساکنه باشد وماقبلش دال یاتاست اکر دال باشد ماقبلش از پنج حرف خالی نشود آن حروف رالفظ (یارنو) جمع می کند واکر تا باشد نیز ماقبلش از چار حرف خالی نشود آن حروف رانیز لفظ مهمل (خسشف) جمع کرده باشد وآن دال مفتوحست وماقبلش که پنج حرفست ساکنست (وآن تانیز مفتوحست) وما قبلش که چهار حرفست ساکنست باآن شرط که اکران نونرا حذف می کنی ودال وتارا ساکن ماضی می شود مثالش (کردن ورفتن) پس کودن وخویشتن مصدر نیند بلکه دواسم جامدند معنیٔ یکی بالسان ترکی شاشقن و معنیٔ یکی کندی (ومصدر رادوقسم پیداشد (یکی رادالی کویند ویکی راتائی (ودردالی پنج نوع هست ودرتائی چهارنوع (پس انواع مصدر دردالی وتائی نه نوع باشد مثل (بودن وخریدن وستادن وکردن وکندن وباختن وکشتن ونوشتن ویافتن) ومثل آمدن وشدن وزدن وتمردن شاذند (ودر اوائل مصادر بای زائده داخل شود وغرض ازان باتحسین لفظ است اکر در کلام منثور باشد مثل (عدل بدادن بفقرا واجبست) واکر در کلام موزون تکمیل وزن (مصراع) زانکه دشمن رابپروردن خطاست * وترکیب مصدر جائزست مثالش (عهد بستن ودَرا غوش بکردن (واینرا مصدر مرکب کویند واین بارادر همه حال باکسره بخوان (وآن قاعده که صاحب مفاتیح دریه نوشته است در نزد اصحاب طبیعت چندان مقبول نیست چنانکه شارح کلستان و حافظ سودی

کزکاف عربیه‌نك فتحیله اکری ومنحنی دیمکدر تارمار پریشان دیمکدر برزده نظامسز وپریشان دیمکدر کردش دونش دورکبی بهم برزده بربرینه اور مشدر

چهار وچار درت نیز دخی کودن کاف عجمینك فتحی وواك سکونی ودالك فتحیله احمق وشاشقن دیمکدر منثور پریشان دیمکدر بورا ده غیر موزون معناسنه در ففرایه عدالت ایتمك لازمدر زیرا که دشمنی بسلمك خطادر نزد عند وقت معناسنه در

علیه رحمة الباری تحریر کرده است ونیز این فقیر از استاد بزرگوار خود جناب سلیمان وحی وجناب صالح عفیف المزوی اسنکهما الله فی بحبوحة رجنانه فی جوار حبیبه موافق تحریر سودی شنیدم (ومصدرادوا دات وضع کردند یکی رایای مصدریه کویند اگر در آخر کلمه لاحق شودازان کلمه معنیٔ مصدر نمایان کردد مثل (نیکی و بدی) ویکی راشین مصدریه لیك در اخر امر حاضر لاحق می شود مثالش (روش ودانش) بمعنی رفتن ودانستن (وما قبل شین را مکسور بخوان که مستمع شین ضمیر توهم نکند (باب الماضی) ماضی مشتقست از مصدر طریق اشتقاق انست که نون مصدر را حذف می کنی وماقبلش را که دال یا تاست اسکان زیراکه در مصدر متحرکست ماضی می شود مثالش (کرد ودانست) واز مصادر شاذه اشتقاق نیز همچنینست وماقبل دال وتاساکنست لیك ان ماضیها که از مصادر شاذه مشتقند متحرکست مثل (امد وشد) وکلمهٔ (کرد) راماضیٔ معلوم مفرد مذکر غائب می کویند (واکر اراده کنی که جمع مذکر غائب می شود در آخرش دال ونون رازیاده کنی (کردند) می شود این را جمع مذکر غائب می کویند (وآن نون ودال علامت جمع غائبست (واکر بخواهی که مفرد مذکر مخاطب باشد الحاق یای ساکنه می کنی وبرای یادال را مکسور خوانی مفرد مذکر مخاطب می شود مثالش (کردی) واکر می خواهی که جمع مذکر مخاطب باشد در آخر مفرد مذکر غائب یك یا ودال الحاق کن جمع مذکر مخاطب باشد مثالش (کردید) پس همان یاعلامت مفرد مذکر مخاطبست ویادال علامت جمع مذکر مخاطبست (واکر می خواهی که نفس متکلم وحده می باشد در اخر مفرد میم رازیاده بکن (کردم) شود این را نفس متکلم وحده میکویند (واکر با میم یازیاده شود نفس متکلم مع الغیر می باشد مثالش (کردیم) پس میم فقط علامت متکلم وحده ومع الیاء علامت متکلم مع الغیر می باشد (وآن دال که دراخر مفردست در نفس متکلم وحده مفتوح بخوانی ودر نفس متکلم مع الغیر مکسور پس امثلهٔ مطردهٔ فعل ماضی شش صیغه می باشد

بحبوحة عربیدر برمحلك اورتاسنه دیرلر جنان جنتك جمعیدر جنتلر دیمکدر

یکی ایولك ویدی کتولك معناسنه در

فعل ماضی

(وصیغهٔ)

وصیغهٔ مفرد مذکر مشترکست یامؤنث خواه غائب وخواه خطاب
باشد وصیغهٔ جمع نیز مشترکست خواه غائب وخواه خطاب یاتثنیه
خواه غائب وخواه خطاب نیز مذکر باشد خواه مؤنث (واکر میخواهیکه
ماضیٔ معلوم را مجهول میسازی اولا اسم مفعول آن ماضی بخری
ودرآخرش لفظ شد الحاق کردی اکر مفرد مذکر غائب باشد ولفظ
(شدند) الحاق کردی اکر تثنیه یاجمع باشد وقس علیه غیرهما ماضیٔ
مجهول می باشد مثل (کرده شد وکرده شدند ودانسته شد ودانسته
شدند (واکر خواهی که ازحال ماضی حکایه میکنی دراولش لفظ (می)
آری وکویی (می کرد) واکر خواهی که ماضی رامنفی سازی در اولش
نون نافیهٔ مفتوحه ادخال کردی مثل (نکرد) اینرا جحد مطلق کویند
(واکر لفظ (هیچ) برماضیٔ منفی زیاده کنی جحد مستغرق شود مثل
(هیچ نکرد) والله اعلم (باب المضارع) نیز مشتقست ازمصدر امااز مصدر
دالیٔ یائی کیفیت اشتقاق آنست که نون مصدر را حذف کنی وآن یاکه در
ماقبل دالست نیز حذف کنی وآن حرف که اکنون ماقبل شد دال رامفتوح
کردانی مضارع شود مثل (خرد) ازخریدن ودالیٔ الفی همچنینست
مثل (ستد) ازستادن واکر دالیٔ واوی باشد نون مصدر رانیز حذف
وواو را تبدیل کردی بالف وبامثل (فرماید) ازفرمودن * واکر دالیٔ
رائی ونونی باشد نون مصدر را حذف کنی بعد ازان نون رامفتوح
کردانی مضارع شود مثل (راند وپرورد) ازراندن وپروردن * وآن
مضارعها که مشتقند ازمصادر دالی اکر بدین قاعده هاموافق نیاید شاذ
کویند مثل افکند وبندد وچیند (واکر تائیٔ خائی باشد نون مصدر رانیز
حذف کنی وآن تادال راقلب وخاش رامبدل بزای مفتوحه مضارع
شود مثل (ریزد) ازکریختن واکر تائی سینی باشد آن سین بعد ازحذف
وقلب محذوف می شود مثل داند ازدانستن یابها مبدل می شود مثل
(خواهد) ازخواستن یابیا مثل (پیراید) ازپیراستن واکر تائیٔ شینی
باشد آن شین بعد از حذف وقلب برامبدل شود مثل انبارد ازانباشتن
(واکر تائیٔ فائی باشد آن فا بیا مبدل مثل (کوید) از کوفتن یابجای

ماضی مجهول

دانسته شد بلنمش اولدی
میکرد بیلدی ایدی

جحد مطلق
جحد مستغرق

باب المضارع

کشته بمعنی مزروع مضارعی کارد
یافتن وجستن نکشاید

خود ماند مثل (بافد) از بافتن ، وان مضارعها که از مصادر ثانی مشتقند و بدین قاعده مخالفند نیز آنا نرا شاذ گویند (بدانکه فعل مضارع در وقت تجرد از باومی بدوزمان دلالت می کند (واگر در اولش (با) داخل شود مخصوص بزمان استقبال باشد مثل (بکند) و اگر (می) خاص بحال مثل (می کند) وگاه باشد که باومی برای تحسین در کلام منثور و برای تکمیل وزن در کلام موزون می شوند وان بارا درهمه حال مکسور بخوان ونیز بدانکه مضارع شش صیغه است بسان ماضی اولا (کند) فعل مضارع مفرد مذکر غائبست و صیغهٔ مفرد مؤنث نیز اینست (اگر خواهی که جمع مذکر غائب میشود یك نون در ماقبل دال زیاده کنی مثل (کنند) وصیغهٔ جمع مؤنث نیز اینست وصیغهٔ دوتثنیه نیز (واگر خواهی که مفرد مذکر مخاطب باشد دال مضارع راحذف کنی ویکی یای ساکنه الحاق مثل (کنی) وصیغهٔ مفرد مؤنث مخاطبه نیز اینست (واگر خواهی که جمع مذکر مخاطب باشد بعد از حذف دال مضارع یك یا ودال الحاق کردی جمع مخاطب می شود مثل (کنید) واگر خواهی که نفس متکلم وحده می باشد یك میم الحاق کردی بعد ازحذف دال واگرخواهی که متکلم مع الغیر ماقبل میم را یا زیاده کن مثل کنم وکنیم (اسم فاعل) مشتقست ازفعل مضارع معلوم طریق اشتقاق آنست که دال مضارع را مفتوح کردانی و برای علامت فتحه های رسمیه می نویسی ودر ماقبل دال نون زیاده کنی اسم فاعل شود مثل کننده (اسم مفعول) مشتقست ازفعل ماضیٔ معلوم طریق اشتقاق آنست که اخر ماضی رامفتوح کردانی وبرای علامت فتحه نیز های رسمیه می آری اسم مفعول شود مثل (کرده) ودوجحد رادرباب ماضی بیان کردیم (نفی حال) ازفعل مضارع مشتقست طریقش آنست که دراولش لفظ (می) آری که آن دلالت کند بزمان حال ونون نافیه بران ادخال می کنی مثل نمی کند (نفی استقبال) این نیز از فعل مضارع مشتقست طریقش آنست که در اولش نون نافیه ادخال کنی نفی استقبال شود مثل (نکند)

اسم فاعل

اسم مفعول

نفی حال

نفی استقبال

(واگر)

واکرتأکیدش اراده کنی لفظ (هرآینه) را بران صیغه مزید کن تأکید نفی استقبال شود مثل هرآینه نکند (امر غائب) صیغهٔ مضارعست بی فرق مثل کند وجمعش کنند وهمین بدو صیغه در امر غائب اکتفا کردند وفرقش ازمضارع بقرینه می شود (و برخی امر غائب که درماقبل دال الف باشد مثل (کناد دوده اد) درموقع دعا مستعملند (نهی غائب) اکر بر امر غائب میم ناهیه زیاده کنی نهی غائب شود مثل (مکند ومکناد) ومیم مفتوحه ادات نهیست همچو لا در لغت عرب وجمعش (مکنند) وصیغهٔ مکند مشترکست درمیان مفرد مذکر ومؤنث وصیغهٔ (مکنند) نیز مشترکست درمیان جمع مذکر وجمع مؤنث وتثنیه مذکر وتثنیهٔ مؤنث (امر حاضر) مشتقست ازمضارع طریق اشتقاق آنست که دال مضارع راحذف کنی وماقبل اسکان مثل (دان) مشتقست ازداند وجمعش دانید وبرای امر حاضر نیز دو صیغه ساختند (نهی حاضر) اول امر حاضر رامیم ناهیهٔ مفتوحه زیاده کنی نهی حاضر شود مثل مدان ومدانید (اسم زمان) آن مصدرست که دراولش لفظ (هنکام) باشد مثل هنکام دانستن (اسم مکان) آن مصدرست که در آخرش لفظ (کاه) باشد مثل دانستن کاه (اسم آلت آن مصدرست که لفظ آلت) بدو مضاف شود مثل آلت دانستن (بناء مره) آن مصدرست که دراولش لفظ (یکبار) باشد مثل یکبار دانستن (بناء نوع آن مصدرست که در اولش لفظ (دیکر کونه) باشد مثل دیکر کونه دانستن (اسم تصغیر) آن مصدرست که درآخرش کاف تصغیر باشد مثل (دانستنك) وکاف علامت تصغیرست (اسم منسوب) ان مصدرست که درآخرش یای نسبت باشد مثل دانستنی (اسم تفضیل صیغهٔ اسم فاعلست بالفظ (تر) درآخر مثل داننده تر (فعل تعجب) ازصیغهٔ ماضی ومضارع واسم فاعل واسم مفعول باشد بالفظ (زهی واباوآیا) مثل زهی کرد وایا کند وآیا کننده وکرده (و برای این اسما ازاسم زمان فعل تعجب یك صیغه باشد زیاده نیست (فصل الادوات)

امر غائب

نهی غائب

امر حاضر

اسم زمان

اسم مکان

اسم آلت

بناء مره

بناء نوع

اسم تصغیر

اسم منسوب

اسم تفضیل

فعل تعجب

فصل الادوات

بدان که ادات دو قسمست یکی بسیطست و یکی مرکب (و از ادوات بسیطه یکی الفست که برای ندا باشد (مصراع) پادشاها جرم ما را در گذار * وگاه برای تحزن باشد (بیت) درداع و حسرا تا که عنانم ز دست رفت * دستم نمی رسد که بگیرم عنان دوست * وگاه برای توسل مثل سراپا و سراپا (و بدین الف راالف توسل گویند برای انکه دو کلمه را برای یك شدن وسیله می گردد وگاه معنیٔ مقابله افاده کند مثل لبالب و دستا دست و سراسر (وگاه برای فرق باشد میان سؤال و جواب شیخ سعدی در کتاب گلستان فرماید * دو گفتم که مشکی یا عبیری * که از بوی دلاویز تو مستم * بگفتا من گل ناچیز بودم * ولیکن مدتی باگل نشستم * و یکی همزه است برای تنبیه می آید (بیت ابی جرم را گرکنی ظلم و جور * کند لاجرم مر ترا جور دور * و یکی باست گاه برای الصاق باشد (مصراع) عاشق که شد که یار بحالش نظر نکرد * وگاه برای مصاحبت (بیت) ببال و پر مرو از ره که تیر پرتابی * هوا گرفت زمانی ولی بخاك نشست * وگاه برای قسم حافظ شیرازی (بجان خواجه و حق قدیم و عهد درست * که مونس دم صبحم دعای دولت تست) وگاه برای استیلا (مصراع) همچو رحمت بسر خلق جهان می باری * و نیز برای ظرفیت (بیت) ای کریمی که بدوران بهار عدلت * در همه روی زمین بادی بهاری نوزید * و نیز برای سببیت (مصراع) بطلب یافت نشان از لب شیرین فرهاد * و دیگر معانی بارا برای ندرت ننوشتم (و یکی تاست برای خطاب باشد در آخر افعال چنانکه در ین بیت واقع شده است * دوش دیدت بارقیب دوستان * کج کله ساغر بکف در بوستان * و خواه در آخر اسما (بیت) میشود افتاده هر که بیندت * همان که باشد کریهٔ عاشق بدت (و این تای خطاب ساکنست مگر در آخرش ادات جمع باشد آن زمان مفتوحست حافظ شیرازی (عمرتان باد افزون ای ساقیان بزم جم * گرچه جام ما نشد پرمی بدوران شما) واگر در آخر کلمه های رسمیه باشد آن زمان یك همزهٔ مجتلبه می آری (بیت) بی رخت نامده میل گل

وبرك سنم * تاشدم بندهات ازادهٔ سروچنم * وكاه بااقتضاى مقام های رسمیه راحذف كنندان زمان همزه رانبز نیاری (مصراع) * زرو یاقوت ولعل اندر خزینت * وماقبل تاء خطاب مفتوح باشد مثل مبارك بادت مكر ضرورت باشدان زمان ساكنست (مصراع) * چون كذشتی نه آنت ماند نه این (ویكی زاست براى ابتدا باشد (بیت) * اكرروزی بدانش درفزودی *زنادان تنك تر روزی نبودی (واین زارامكسور خوانند اكر مابعدش حرف صحیح باشد (واكر حرف علت باشد یاواوست ایاء یاالف (اكر واو باشد مضموم خوانند مثل زو واكر یاباشد مكسور مثل زین واكر الف باشد مفتوحست مثل زان (ویكی شینست آن ضمیر غائبست وحكم اوهمچو حكم تای خطابست (ویكی كافست براى تصغیرست مثل دخترك و پسرك (ویكی میمست براى نهیست اكرد راول امر غائب ونهی غائب باشد مثل (مكنند ومدان) وبراى علامت دونفس متكلمست اكر در آخر افعال باشد مثل كردم وكنیم ویكی نونست آن براى نفیست مثل نداند (ویكی واوست آن براى عطف باشد ولیكن حرف عطف را تلفظ نمی كنند وباضمهٔ معطوف علیه اكتفا كنند (مصراع) كرم بین ولطف خداوندكار * (واكر ماقبل حرف عطف حرف علت باشدآن زمان حرف عطف راخوانی مثل پاوشست وصوفی وخزوا برو وچشم ویكی (هاست) آن براى لیاقت باشد مثل شاهانه و براى مقدار مثل یك ساله ویك روزه (ویكی (یاست) براى نسبتست مثل شیرازی و براى معنی مصدرست مثل سروری (و براى وحدت مثل پادشاهی (وكاه براى خطاب می باشدمثل توی * وقسم ثانی كه ادوات مركبه است آن مثل (از) بمعنی زاست واكر وور) اینها براى شرطند و (بر) براى استعلاست و (زاندر) براى ظرفیتند و (یا) براى تردیدست مثل فلا نراز ید آمدست یاعمرو (وش) براى تشبیهست مثل ماه وش و (را) كاه براى تخصیص باشد مثل منت خداى راعز وجل (وكاه براى تعلیل مثل طاعت خدایرا كاه علامت مفعول (مصراع)

بیت ثانی
بنادانان چنان روزی رساند
که صد دانا دران حیران بماند

آنکه ایمان دادمشتی خاك را* و (بی) برای نفیست مثل بی حدو(نا) این نیز برای نفیست مثل ناکردن ونا دانستن و(تا) برای انتهای غایتست مثل رفتم تابمکهٔ و(که) برای تعلیلست (حافظ شیرازی فرماید در اول دیوان خود (الایا ایها الساقی ادرکأسا وناولها* که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلها) و برای بیانست (مصراع) بوی نافهٔ کاخر صبا زان طره بکشاید* وکاه میان موصوف وصفت باشد مثل (منت خدایرا عزوجل که طاعتش موجب قربتست ** فصل الاسماء الجوامد والقواعد* لفظ این) اسم اشارتست و بقریب موضوعست ولفظ (آن) نیز همچنینست ولیکن ببعید موضوعست (واکر دراول این با داخل شود همزه بدال منقلب باشد مثل بدین و بدان (و بی انقلاب خواندن نیز جائزست ولفظ (او) ضمیر غائب منفصلست (واکر دراولش بامی اید انقلاب نیز جائزست (مصراع) بدو کفتم که مشکی یا عبیری و(وی) نیز ضمیر غائب منفصلست ولفظ (انکه) اسم موصولست بمعنی الذی (ولفظ که) برای استفهامست مثل که آمدو (چه) نیز مثل که (مصراع) زتاب جعد مشکینش چه خون افتاد دردلها و(کی وکجا) نیز برای استفهامست (مصراع) کی دهد دست این غرض یارب که همدستان شوند (مصراع دیکر) کجادانند حال ما سبکباران ساحلها* وکاه مقدر باشد (مصراع) جواب تلخ می زیبد لب لعل شکرخارا (قاعده لفظ (است) ادات خبرست وجمعش (ند مثل این ایست واینان مردمند (واکر درآخر کلمه های رسمیه باشد همزهٔ مجتلبه می آری وکویی بنده است وعاشقان کشته اند (وکاه باشد که باقتضاء مقامهای رسمیه را حذف کردی آن زمان نیز همزه را نیاری (مثل بندست وکشتست (قاعده) الف ونون ادات جمعست ومخصوص باصحاب عقول مثل مردمان وکاملان ولفظ (ها) نیز ادات جمعست بغیر اصحاب عقول مخصوصست مثل مشکلها (وکاه باشد که نوع حیوانات را وصاحب نشو ونما بالف ونون نیز جمع میکنند چنانکه شیخ عطار فرماید قدس سره* ازتن صابر

بکرمان قوت داد (وشیخ سعدیؒ شیرازی کفته است * ودرختانرا
بخلعت نوروزی قبای سبز وق در بر کرفته (قاعده آن کلمه درآخرش
های رسمیه هست در زد تجمیع های رسمیه بکاف منقلب شودمثل
بندکان وخواجکان ودر وقت یاآمدن نیز همچنینست مثل خواجکی
و بندکی (قاعده) آن کلمه که در آخرش یا باشد وما قبلش واوست
یاالف مثل بوی وکوی وجای تومخیری درمیان اثبات وحذف آن یا
(وآن کلمه که آخرش هاباشد وماقبلش الف آن الف راخواهی حذف
کن وخواهی اثبات مثل ماه ومه (قاعده) وصف ترکیبی آنست که
درنزد امرحاضریك اسم جامدمی اری مثل دلکش ودلربا ودلبر (واین
وصف ترکیبی ازصفت مشبهه معدودست (صفت مشبهه) آن
اسم که مشتقست ازامرحاضر بزیادهٔ الف درآخرش مثل
داناوکویابازیادهٔ الف و نون مثل خندان و کویان
و پرستان وکاه باشد که براول امرحاضرلفظ
(نا) می اید وصفت مشبهه می
باشد مثل نادان
امد یم

الامثلة المختلفة بلسان الفارسية

کَرْدْ
فعل ماضی بناء معلوم مفرد مذکر
غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی
ایلدی برغائب ار ویا
برغائبه عورت
کچمش زمانده

کَرْدَنْ
مصدر معناسی
ایتمك

کَرْدَهْ
اسم مفعول مفرد مذکر
ومفرد مؤنث معناسی
اولنمش برار یاخود
برعورت

کُنَدْ
فعل مضارع بناء معلوم مفرد مذکر
غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی
ایلر برغائب ار یاخود برغائبه
عورت شمدیکی حالده
یاکلجك زمانده

کُنَنْدَهْ
اسم فاعل مفرد مذکر ومفرد مؤنث
معناسی ایلیجی برار یاخود برعورت

نَکَرْدْ
جحد مطلق بناء معلوم مفرد مذکر
غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی
ایلمدی برغائب ار یاخود برغائبه
عورت کچمش زمانده

هیچ نکرد

جحد مستغرق بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی ایتمدی برغائب اریاخود برغائبه عورت چکمش زمانك جمیعسنده

نمی کند

نفی حال بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی ایتمز برغائب اریابرغائبه عورت شمدیکی حالده

نکند

نفی استقبال بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی ایتمز برغائب اریابرغائبه عورت کلجك زمانده

هرگز نکند

تأکید نفی استقبال بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی البته ایتمز برغائب اریابر غائبه عورت کلجك زمانده

کند

امر غائب بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی اینسون برغائب اریابرغائبه عورت کلجك زمانده

مکند

نهی غائب بنا معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی ایتمسون برغائب اریابرغائبه عورت کلجك زمانده

کن

امر حاضر بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسی ایله سن برحاضر اریابرحاضره عورت کلجك زمانده

مکن

نهی حاضر بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسی ایتمه سن برحاضر اریا برحاضره عورت کلجك زمانده

کردنگاه

اسم مکان معناسی ایلمك مکانی

آلت کردن

اسم الت معناسی ایلمك التی

یکبار کردن

بناء مره معناسی برکره ایلمك

دیگر گونه کردن

بناء نوع معناسی غیردرلو ایلمك

کَردَنَك

اسم تصغیر معناسی

ایتمه‌جك

گَردنی

اسم منسوب معناسی ایتمکه

منسوب

کُننده‌تَر

اسم تفضیل معناسی زیاده

ایلیجی برار یا عورت

زَهی کَرد

فعل تعجب مفرد مذکر و مفرد

موٴنث معناسی تعجب ایتدی

بر غائب ار یا عورت

(الامثلة المطردة من الماضی المعلوم)

کَرد

فعل ماضی بناء معلوم مفرد

مذکر غائب و مفرد موٴنث

غائبه معناسی ایتدی

بر غائب ار و یا بر غائبه

عورت کچمش زمانده

کَردَند

فعل ماضی بناء معلوم تثنیه مذکر غائب و تثنیه

موٴنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع موٴنث

غائبه معناسی ایتدیلر ایکی غائب ارلر یا ایکی غائبه

عورتلر یا جمیع غائب ارلر یا جمیع غائبه عورتلر

کچمش زمانده

کَردی

فعل ماضی بناء معلوم مفرد

مذکر مخاطب و مفرد

موٴنث مخاطبه معناسی

ایتدك سن بر حاضر ار

یا بر حاضره عورت کچمش

زمانده

کَردید

فعل ماضی بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب

وتثنیه موٴنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب

وجمع موٴنث مخاطبه معناسی ایتدیکز ایکی

حاضر ارلر یا ایکی حاضره عورتلر یا جمیع

حاضر ارلر یا جمیع حاضره عورتلر

کچمش زمانده

کَردَم

فعل ماضی بناء معلوم نفس

متکلم وحده معناسی ایتدم بن

کچمش زمانده

کَردیم

فعل ماضی بناء معلوم نفس

متکلم مع الغیر معناسی ایتدك بز

کچمش زمانده

(الامثلة المطردة من الماضی المجهول)

(کرده شد)

کَرْدَه شُد

فعل ماضی بناء مجهول مفرد
مذکر غائب ومفرد موءنث
غائبه معناسی اولنمش اولدی
بر غائب ار ویا بر غائبه
عورت کچمش
زمانده

کَرْدَه شُدَنْد

فعل ماضی بناء مجهول تثنیه مذکر غائب
وتثنیه موءنث غائبه وجمع مذکر غائب
وجمع موءنث غائبه معناسی اولنمش
اولدیلر ایکی غائب ارلر ویاایکی غائبه
عورتلر وجمیع غائب ارلر وجمیع غائبه
عورتلر کچمش زمانده

کَرْدَه شُدی

فعل ماضی بناء مجهول مفرد
مذکر مخاطب ومفرد موءنث
مخاطبه معناسی اولنمش
اولدک بر حاضر ار ویا بر
حاضره عورت کچمش
زمانده

کَرْدَه شُدید

فعل ماضی بناء مجهول تثنیه مذکر مخاطب
وتثنیه موءنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب
وجمع موءنث مخاطبه معناسی اولنمش
اولدیکز سزلر ایکی حاضر ارلر یاایکی
حاضره عورتلر یاجمیع حاضر ارلر یاجمیع
حاضره عورتلر کچمش زمانده

کَرْدَه شُدَم

فعل ماضی بناء مجهول نفس متکلم
وحده معناسی اولنمش اولدم
بن کچمش زمانده

کَرْدَه شُدیم

فعل ماضی بناء مجهول نفس متکلم
مع الغیر معناسی اولنمش اولدق
بز کچمش زمانده

(الامثلة المطردة من المضارع المعلوم)

کُنَد

فعل مضارع بناء معلوم مفرد مذکر
غائب ومفرد موءنث غائبه معناسی
ایلر بر غائب ار ویا بر غائبه
عورت شمدیکی
حالده یاکلجک
زمانده

کُنَنْد

فعل مضارع بناء معلوم تثنیه مذکر
غائب وتثنیه موءنث غائبه وجمع
مذکر غائب وجمع موءنث غائبه معناسی
ایلر ایکی غائب ارلر یاایکی غائبه عورتلر
ویا جمیع غائب ارلر یا جمیع غائبه عورتلر
شمدیکی حالده یاکلجک زمانده

کُنی

فعل مضارع بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسی ایدرسین سن بر حاضر ارویا بر حاضره عورت شمدیکی حالده یاکلجك زمانده

کُنید

فعل مضارع بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه مؤنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسی ایدرسکز ایکی حاضر ارلریا ایکی حاضره عورتلر یا جمیع حاضر ارلریا جمع حاضره عورتلر شمدیکی حالده یا کلجك زمانده

کُنَم

فعل مضارع بناء معلوم نفس متکلم وحده معناسی ایدرم بن شمدیکی حالده یاکلجك زمانده

کُنیم

فعل مضارع بناء معلوم نفس متکلم مع الغیر معناسی ایدرز بز شمدیکی حالده یاکلجك زمانده

(الامثلة المطردة من المضارع المجهول)

کَرْدَه شَوَدْ

فعل مضارع بناء مجهول مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی اولنمش اولور بر غائب ار ویا بر غائبه عورت شمدیکی حالده یاکلجك زمانده

کَرْدَه شَوَنْد

فعل مضارع بناء مجهول تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی اولنمش اولورلر ایکی غائب ارلر ویا ایکی غائبه عورتلر یا جمیع غائب ارلر یا جمیع غائبه عورتلر شمدیکی حالده یاکلجك زمانده

کَرْدَه شَوی

فعل مضارع بناء مجهول مفرد مذکر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسی اولنمش اولورسین سن بر حاضر ار یاخود بر حاضره عورت شمدیکی حالده یاکلجك زمانده

کَرْدَه شَوید

فعل مضارع بناء مجهول تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه مؤنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسی اولنمش اولورسکز ایکی حاضر ارلر یاخود ایکی حاضره عورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یا جمیع حاضره عورتلر شمدیکی حالده یاکلجك زمانده

کَرْدَه‌شَوَم	کَرْدَه‌شویم
فعل مضارع بناء مجهول نفس متکلم وحده معناسی اولنمش اولورم شمدیکی حالده یاکلجك زمانده	فعل مضارع بناء مجهول نفس متکلم مع الغیر معناسی اولنمش اولورز شمدیکی حالده یاکلجك زمانده

(اسم الفاعل)

کُنَنْدَه	کُنَنْدگان
اسم فاعل مفرد مذکر ومفرد موٴنث معناسی ایدیجی براریاخود برعورت	اسم فاعل تثنیه مذکر وتثنیه موٴنث وجمع مذکر وجمع موٴنث معناسی ایلیجی ایکی ارلریاخود ایکی عورتلر یاخود جمیع ارلرویاجمیع عورتلر

(اسم المفعول)

کَرْدَه	کَرْدگان
اسم مفعول مفرد مذکر ومفرد موٴنث معناسی اولنمش براریاخود اولنمش برعورت	اسم مفعول تثنیه مذکر وتثنیه موٴنث وجمع مذکر وجمع موٴنث معناسی اولنمش ایکی ارلریاخود ایکی عورتلریاخود جمیع ارلریاخود جمیع عورتلر

(الجحد المطلق من المعلوم)

نکَرْد	نکَرْدَند
جحد مطلق بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد موٴنث غائبه معناسی ایلمدی برغائب ارياخود برغائبه عورت کچمش زمانده	جحد مطلق بناء معلوم تثنیه مذکر غائب وتثنیه موٴنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع موٴنث غائبه معناسی ایلمدیلر ایکی غائب ارلر یاخود ایکی غائبه عورتلریاخود جمیع غائب ارلرویاجمیع غائبه عورتلر کچمش زمانده

نكَرْدي
جحد مطلق بناء معلوم مفرد مذكر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسي ايلمدك بر حاضر ار ياخود بر حاضره عورت كچمش زمانده

نكَرْديد
جحد مطلق بناء معلوم تثنيه مذكر مخاطب وتثنيه مؤنث مخاطبه وجمع مذكر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسي ايلمديكز ايكى حاضر ارلر ياخود ايكى حاضره عورتلر ياخود جميع حاضر ارلر ياخود جميع حاضره عورتلر كچمش زمانده

نكَرْدَمْ
جحد مطلق بناء معلوم نفس متكلم وحده معناسي ايلمدم بن كچمش زمانده

نكَرْديم
جحد مطلق بناء معلوم نفس متكلم مع الغير معناسي ايلمدك بز كچمش زمانده

(الجحد المطلق من المجهول)

كَرْدَه نَشَدْ
جحد مطلق بناء مجهول مفرد مذكر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسي اولنمش اولمدى برغائب ار ياخود برغائبه عورت كچمش زمانده

كَرْدَه نَشَدَنْد
جحد مطلق بناء مجهول تثنيه مذكر غائب وتثنيه مؤنث غائبه وجمع مذكر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسي اولنمش اولمديلر ايكى غائب ارلر يا ايكى غائبه عورتلر ياخود جميع غائب ارلر ويا جميع غائبه عورتلر كچمش زمانده

كَرْدَه نَشُدي
جحد مطلق بناء مجهول مفرد مذكر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسي اولنمش اولمدك بر حاضر ار ياخود بر حاضره عورت كچمش زمانده

كَرْدَه نَشُديد
جحد مطلق بناء مجهول تثنيه مذكر مخاطب وتثنيه مؤنث مخاطبه وجمع مذكر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسي اولنمش اولمديكز ايكى حاضر ارلر ياخود ايكى حاضره عورتلر ياخود جميع حاضر ارلر ياخود جميع حاضره عورتلر كچمش زمانده

(كرده نشدم)

گَرْدَه نَشُدَم
جحد مطلق بناء مجهول نفس متكلم وحده معناسى اولنمش اولمدم كچمش زمانده

گَرْدِه نَشُدِيم
جحد مطلق بناء مجهول نفس متكلم مع الغير معناسى اولنمش اولمدق كچمش زمانده

(الجحد المستغرق من المعلوم)

هيچ نكَرَد
جحد مستغرق بناء معلوم مفرد مذكر غائب يامفرد مونث غائبه معناسى هيچ ايلمدى برغائب اريابرغائبه عورت كچمش زمانك جميعسنده

هيچ نكَرَديد
جحد مستغرق بنــاء معلوم تثنيه مذكر غائب ياتثنيه مونث غائبه ياجمع مذكر غائب ياجمع موئنث غائبه معناسى هيچ ايلمديلر ايكى غائب ارلر ياايكى غائبه عورتلر ياجميع غائب ارلر ياجميع غائبه عورتلر كچمش زمانك جميعسنده

هيچ نكَرَدى
جحد مستغرق بناء معلوم مفرد مذكر مخاطب يامفرد موئنث مخاطبه معناسى هيچ ايلمدك سن برحاضر اريابرحاضره عورت كچمش زمانك جميعسنده

هيچ نكَرَديد
جحد مستغرق بناء معلوم تثنيه مذكر مخاطب ياتثنيه موئنث مخاطبه ياجمع مذكر مخاطب ياجمع موئنث مخاطبه معناسى هيچ ايلمديكز سزلر ايكى حاضر ارلر ياخود ايكى حاضره عورتلر ياخود جميع حاضر ارلر ياجميع حاضره عورتلر كچمش زمانك جميعسنده

هيچ نكَرَدَم
جحد مستغرق بناء معلوم نفس متكلم وحده معناسى هيچ ايلمدم كچمش زمانك جميعسنده

هيچ نكَرَديم
جحد مستغرق بنــاء معلوم نفس متكلم مع الغير معناسى هيچ ايلمدك كچمش زمانك جميعسنده

(الجحد المستغرق من المجهول)

هیچ کَرْدَه نَشُدَنْد
جحد مستغرق بناء مجهول مفرد مذکر غائب یا مفرد مؤنث غائبه معناسی هیچ اولنمش اولمدی برغائب اریا برغائبه عورت کچمش زمانك جیعسنده

هیچ کَرْدَه نَشُدَنْد
جحد مستغرق بناء مجهول تثنیه مذکر غائب یاتثنیه مؤنث غائبه یاجمع مذکر غائب یاجمع مؤنث غائبه معناسی هیچ اولنمش اولمدیلر ایکی غائب ارلر یاخود ایکی غائبه عورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاجمیع غائبه عورتلر کچمش زمانك جیعسنده

هیچ کَرْدَه نَشُدی
جحد مستغرق بناء مجهول مفرد مذکر مخاطب یامفرد مؤنث مخاطبه معناسی هیچ اولنمش اولمدك برحاضر اریابر حاضره عورت کچمش زمانك جیعسنده

هیچ کَرْدَه نَشُدید
جحد مستغرق بناء مجهول تثنیه مذکر مخاطب یاتثنیه مؤنث مخاطبه یاجمع مذکر مخاطب یاجمع مؤنث مخاطبه معناسی هیچ اولنمش اولمدیکز ایکی حاضر ارلر یاعورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یاخود عورتلر کچمش زمانك جیعسنده

هیچ کَرْدَه نَشُدَم
جحد مستغرق بناء مجهول نفس متکلم وحده معناسی هیچ اولنمش اولمدم کچمش زمانك جیعسنده

هیچ کَرْدَه نَشُدیم
جحد مستغرق بناء مجهول نفس متکلم مع الغیر معناسی هیچ اولنمش اولمدق کچمش زمانك جیعسنده

(نفی الحال من المعلوم)

نمی کُنَد
نفی حال بناء معلوم مفرد مذکر غائب یامفرد مؤنث غائبه معناسی ایلمز برغائب اریابر غائبه عورت شمدیکی حالده

نمی کُنَنْد
نفی حال بناء معلوم تثنیه مذکر غائب یاتثنیه مؤنث غائبه یاجمع مذکر غائب یاجمع مؤنث غائبه معناسی ایلمز ایکی غائب ارلر یاعورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاعورتلر شمدیکی حالده

نمی کنی

نفی حال بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد موئنث مخاطبه معناسی الیلزسك بر حاضر ار یاخود بر حاضره عورت شمدیکی حالده

نمی کنید

نفی حال بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه موئنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع موئنث مخاطبه معناسی ایلرسکز ایکی حاضر ارلر یاعورتلر یا جمیع حاضر ارلر یاعورتلر شمدیکی حالده

نمی کنم

نفی حال بناء معلوم نفس متکلم وحده معناسی ایلم شمدیکی حالده

نمی کنیم

نفی حال بناء معلوم نفس متکلم مع الغیر معناسی ایلمز شمدیکی حالده

نفی الحال من المجهول

کرده نمی شود

نفی حال بناء مجهول مفرد مذکر غائب ومفرد موئنث غائبه معناسی اولنمش اولماز بر غائب ار یا بر غائبه عورت شمدیکی حالده

کرده نمی شوند

نفی حال بناء مجهول تثنیه مذکر غائب وتثنیه موئنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع موئنث غائبه معناسی اولنمش اولمازلر ایکی غائب ارلر یاعورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاعورتلر شمدیکی حالده

کرده نمی شوی

نفی حال بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد موئنث مخاطبه معناسی اولنمش اولمازسن بر حاضر ار یا بر حاضره عورت شمدیکی حالده

کرده نمی شوند

نفی حال بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه موئنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع موئنث مخاطبه معناسی اولنمش اولمازسکز ایکی حاضر ارلر یاعورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یاعورتلر شمدیکی حالده

کرده نمی شوم	کرده نمی شویم
نفی حال بناء مجهول نفس متکلم وحده معناسی اولنمش اولمم شمدیکی حالده	نفی حال بناء مجهول نفس متکلم مع الغیر معناسی اولنمش اولمیز شمدیکی حالده

﴿ نفی الاستقبال من المعلوم ﴾

نکند	نکنند
نفی استقبال بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی ایلمز برغائب ار یا برغائبه عورت کلجک زمانده	نفی استقبال بناء معلوم تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی ایلمزلر ایکی غائب ارلر یا عورتلر یا جمیع غائب ارلر یا عورتلر کلجک زمانده
نکنی	نکنید
نفی استقبال بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسی ایلمزسك برحاضر ار یا برحاضره عورت کلجک زمانده	نفی استقبال بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه مؤنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسی ایلمزز ایکی غائب ارلر یا عورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاخود عورتلر کلجک زمانده
نکنم	نکنیم
نفی استقبال بناء معلوم نفس متکلم وحده معناسی ایلمم کلجك زمانده	نفی استقبال بناء معلوم نفس متکلم مع الغیر معناسی ایلمیز کلجك زمانده

* نفی الاستقبال من المجهول *

کرده نشود	کرده نشوند
نفی استقبال بناء مجهول مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی اولنمش اولماز برغائب ار یا برغائبه عورت کلجك زمانده	نفی استقبال بناء مجهول تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی اولنمش اولمازلر ایکی غائب ارلر یا عورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یا عورتلر کلجك زمانده

کَردَه نَشَوَی

نفی استقبال بناء مجهول مفرد مذکر مخاطب و مفرد مؤنث مخاطبه معناسی اولنمش اولمازسك برحاضر اریا برحاضره عورت کلجك زمانده

کَردَه نَشَوِید

نفی استقبال بناء مجهول تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه مؤنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسی اولنمش اولمازسکز ایکی حاضر ارلر یاخود ایکی حاضره عورتلر یا جمیع حاضر ارلر یا جمیع حاضره عورتلر کلجك زمانده

کَردَه نَشَوَم

نفی استقبال بناء مجهول نفس متکلم وحده معناسی اولنمش اولمم بن کلجك زمانده

کَردَه نَشَوِیم

نفی استقبال بناء مجهول نفس متکلم مع الغیر معناسی اولنمش اولمیز کلجك زمانده

* تأکید نفی الاستقبال من المعلوم *

هَر آینَه نَکُنَد

تأکید نفی استقبال بناء معلوم مفرد مذکر غائب و مفرد مؤنث غائبه معناسی البته ایلمز برغائب اریا برغائبه عورت کلجك زمانده

هَر آینَه نَکُنَند

تأکید نفی استقبال بناء معلوم تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی البته ایلمزلر ایکی غائب ارلر یا عورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یا عورتلر کلجك زمانده

هَر آینَه نَکُنی

تأکید نفی استقبال بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب یا مفرد مؤنث مخاطبه معناسی البته ایلمزسن برحاضر ار یا برحاضره عورت کلجك زمانده

هَر آینَه نَکُنِید

تاکید نفی استقبال بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه مؤنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسی البته ایلمزسکز سزلر ایکی حاضر ارلر یا عورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یا عورتلر کلجك زمانده

هر آینه نکنم
تأکید نفی استقبال بناء معلوم نفس متکلم وحده معناسی البته ایلم کلجك زمانده

هر آینه نکنیم
تأکید نفی استقبال بناء معلوم نفس متکلم مع الغیر معناسی البته ایلمیز کلجك زمانده

تأکید نفی الاستقبال من المجهول

هر آینه کرده نشود
تأکید نفی استقبال بناء مجهول مفرد مذکر غائب ومفرد موءنث غائبه معناسی البته اولنمش اولماز برغائب ار یا برغائبه عورت کلجك زمانده

هر آینه کرده نشوند
تأکید نفی استقبال بناء مجهول تثنیه مذکر غائب و تثنیه موءنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع موءنث غائبه معناسی البته اولنمش اولمازلر ایکی غائب ارلر یاعورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاعورتلر کلجك زمانده

هر آینه کرده نشوی
تأکید نفی استقبال بناء مجهول مفرد مذکر مخاطب ومفرد موءنث مخاطبه معناسی البته اولنمش اولمازسك برحاضر ار یاعورت کلجك زمانده

هر آینه کرده نشوید
تأکید نفی استقبال بناء مجهول تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه موءنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع موءنث مخاطبه معناسی البته اولنمش اولمازسکز ایکی حاضر ارلر یاعورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یاعورتلر کلجك زمانده

هر آینه کرده نشوم
تأکید نفی استقبال بناء مجهول نفس متکلم وحده معناسی البته اولنمش اولمم کلجك زمانده

هر آینه کرده نشویم
تأکید نفی استقبال بناء مجهول نفس متکلم مع الغیر معناسی البته اولنمش اولمیز کلجك زمانده

** امر الغائب من المعلوم **

کُنَد

امر غائب بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی ایلسون برغائب ارلر یا برغائبه عورت کلجك زمانده

کُنید

امر غائب بناء معلوم تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی ایلسونلر ایکی غائب ارلر یاعورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاعورتلر کلجك زمانده

* امر الغائب من المجهول *

کَرده شود

امر غائب بناء مجهول مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی ایلسون برغائب ار یا برغائبه عورت کلجك زمانده

کرده شوید

امر غائب بناء مجهول تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی اولنمش اولسونلر ایکی غائب ارلر یاعورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاعورتلر کلجك زمانده

* نهی الغائب من المعلوم *

مکند

نهی غائب بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی ایلمسون برغائب ار یا برغائبه عورت کلجك زمانده

مکنید

نهی غائب بناء معلوم تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی ایلمسونلر ایکی غائب ارلر یاعورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاعورتلر کلجك زمانده

(نهی الغائب من المجهول)

کَرده مشود

نهی غائب بناء مجهول مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی اولنمش اولمسون برغائب ار یاخود برغائبه عورت کلجك زمانده

کَرده مشوید

نهی غائب بناء مجهول تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی اولنمش اولمسونلر ایکی غائب ارلر یاعورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاعورتلر کلجك زمانده

** امر الحاضر من المعلوم **

کُنید	کُنْ
امر حاضر بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه موٴنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع موٴنث مخاطبه معناسی ایلمیکز سزلر ایکی حاضر ارلر یاعورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یاعورتلر کلجك زمانده	امر حاضر بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد موٴنث مخاطبه معناسی ایله سن بر حاضر ار یا بر حاضره عورت کلجك زمانده

** امر الحاضره من المجهول **

کَرْدَه شَوِید	کَرْدَه شَوْد
امر حاضر بناء مجهول تثیه مذکر مخاطب وتثنیه موٴنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع موٴنث مخاطبه معناسی اولمش اولکز سزلر ایکی حاضر ارلر یاعورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یاعورتلر کلجك زمانده	امر حاضر بناء مجهول مفرد مذکر مخاطب ومفرد موٴنث مخاطبه معناسی اولمش اول بر حاضر ار یا بر حاضره عورت کلجك زمانده

** نهی الحاضر من المعلوم **

مَکُنید	مَکُن
نهی حاضر بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه موٴنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع موٴنث مخاطبه معناسی ایلمیکز سزلر ایکی حاضر ارلر یاعورتلر ویاخود جمیع حاضر ارلر یاعورتلر کلجك زمانده	نهی حاضر بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد موٴنث مخاطبه معناسی ایلمه سن بر حاضر ار یا بر حاضره عورت کلجك زمانده

** نهی الحاضر من المجهول **

کَرْدَه مَشَوْ	کَرْدَه مَشَوِيْد
نهی حاضر بناء مجهول مفرد مذکر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسی اولنمش اولمه سن بر حاضر اریا بر حاضره عورت کلجك زمانده	نهی حاضر بناء مجهول تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه مؤنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسی اولنمش اولمیکز سزلر ایکی حاضر ارلر یاعورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یاعورتلر کلجك زمانده

* فعل التعجب من المعلوم *

زَهی کَرْدَ	زَهی کَرْدَنْد
فعل تعجب بناء معلوم مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبه معناسی تعجب ایلدی برغائب اریاعورت کچمش زمانده	فعل تعجب بناء معلوم تثنیه مذکر غائب وتثنیه مؤنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع مؤنث غائبه معناسی تعجب ایلدیلر ایکی غائب ارلر یاعورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یاعورتلر کچمش زمانده

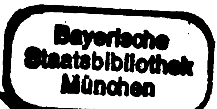
زَهی کَرْدی	زَهی کَرْدِيْد
فعل تعجب بناء معلوم مفرد مذکر مخاطب ومفرد مؤنث مخاطبه معناسی تعجب ایلدی بر حاضر اریا بر حاضره عورت کچمش زمانده	فعل تعجب بناء معلوم تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه مؤنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع مؤنث مخاطبه معناسی تعجب ایلدیکز سزلر ایکی حاضر ارلر یاخود عورتلر یاجمیع حاضر ارلر یاعورتلر کچمش زمانده

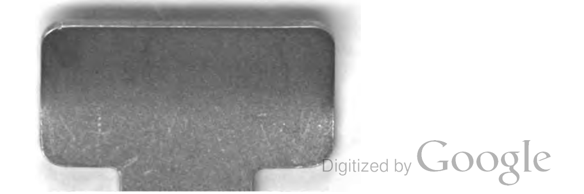
زَهی کَرْدَم	زَهی کَرْدِيْم
فعل تعجب بناء معلوم نفس متکلم وحده معناسی تعجب ایلدم کچمش زمانده	فعل تعجب بناء معلوم نفس متکلم مع الغیر معناسی تعجب ایلدك کچمش زمانده

* فعل التعجب من المجهول *

زهی کرده شد	زهی کرده شدند
فعل تعجب بناء مجهول مفرد مذکر غائب ومفرد موٴنث غائبه معناسی عجب اولنمش اولدی برغائب اریا برغائبه عورت کچمش زمانده	فعل تعجب بناء مجهول تثنیه مذکر غائب وتثنیه موٴنث غائبه وجمع مذکر غائب وجمع موٴنث غائبه معناسی عجب اولنمش اولدیلر ایکی غائب ارلر یا عورتلر یاخود جمیع غائب ارلر یا عورتلر کچمش زمانده
زهی کرده شدی	زهی کرده شدید
فعل تعجب بناء مجهول مفرد مذکر مخاطب ومفرد موٴنث مخاطبه معناسی عجب اولنمش اولدك برحاضر ار یا عورت کچمش زمانده	فعل تعجب بناء مجهول تثنیه مذکر مخاطب وتثنیه موٴنث مخاطبه وجمع مذکر مخاطب وجمع موٴنث مخاطبه معناسی عجب اولنمش اولدیکز سزلر ایکی حاضر ارلر یا عورتلر یاخود جمیع حاضر ارلر یا عورتلر کچمش زمانده
زهی کرده شدم	زهی کرده شدیم
فعل تعجب بناء مجهول نفس متکلم وحده معناسی عجب اولنمش اولدم کچمش زمانده	فعل تعجب بناء مجهول نفس متکلم مع الغیر معناسی عجب اولنمش اولدق کچمش زمانده

سایهٔ معارف وایهٔ حضرت ملوکانه‌ده اشبو قواعد فارسیه نام کتاب فوائد اشتمال معارف عمومیه ناظری عطوفتلو احمد کمال افندی حضرتلرینك هنکام نظارتلرنده الحاج طاهر داعیلرینك اداره سیله مطبعهٔ عامره‌ده طبع وتمثیل اولنمشدر
فی غره ر سنه ١٢٨٣

A. or.
91
361